Ազգ

Azg

Նոյեմբեր 23
Երեքշաբթի
1993

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 225 (476)
գինը 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Բաքու

Սուրաթ Հուսեյնովը հեռանում է ասպարեզից

«Ազատություն» ռադիոկայանը, հենվելով «չափազանց հավաստի աղբյուրների» վրա, հայտնեց, որ ուրբաթ օրը Ադրբեջանի վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովը նախագահ Ալիեւին ներկայացրեց իր հրաժարականը, ինչը վաղուց էին սպասում քաղաքական դիտորդները: Ըստ էության, Ալիեւի իշխանության անցնելուց հետո Հուսեյնովը կասարել էր իր հիմնական ֆունկցիան եւ դարձել ավելորդ: Ըստ որոշ լուրերի, այս հրաժարականի պատճառ է հանդիսացել եկվորի քաղաքացիական պատերազմի պատասխանատվությունը, որը վարչապետի մոտ ընկերն էր: Հենց այս քաղաքում էր գտնվում այն գործարանը, որը ղեկավարել էր Սուրաթ Հուսեյնովը, եւ հենց այստեղից էր նա սկսել իր հաղթարշավը: Ռազմական փորձագետների կարծիքով, եկվորի ամենակարեւորագույն ռազմավարական դիրքի եւ քաղաքաբեդի պատերազմը թույլ կտար կրկնվելու քաղաքի պաշտպանության հնարավորությունները: ■

Ճգնաժամ

ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼՈՎ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ ԵՆ ԱՄԵՆԱՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ԴՐԱՄԱՆԻՇՆԵՐԸ

Դրամափոխանակությունն արդեն իրողություն է: Վերջապես դրվեց այս միջոցառման նպատակահարմարության, ծեսի ու ժամկետների շուրջը ծավալված քննարկումներին, տարակարծությանը: (Թեեւ առնվազն տարօրինակ է, որ ուրբաթ երեկոյան դրամափոխանակության հետ կապված բոլոր մանրամասները իշխանությունները տրամադրեցին լոկ ՀՀ հեռուստատեսությանը, «Հայաստանի Հանրապետություն» եւ «Հայք» թերթերին, կարծես թե դա զուտ կուսակցական գործ էր եւ մեզ բոլորիս չէր վերաբերում, կամ եթե այդ մանրամասները մեր թերթում նույնպես հրապարակվեին, ապա ընդհանուր գործին վնաս պիտի հասցնեին: Ինչ արած): Այդուհանդերձ, ո՞րն էր կուլմինացիան, որ սպիտեց գնալ ֆինանսական այս ամենածայրահեղ քայլին, կամ գուցե պարտադրանք ամենեւին չի՞ եղել: Ի՞նչ հիմնահարցեր են ծագել կապված այս միջոցառման իրականացման հետ: Ի՞նչ պետք է սպասել դրամափոխանակությունից: Եւ, վերջապես, ի՞նչ պիտի լինի Ղարաբաղի դրամի հարցը, ո՞ր դրամը պետք է լինի ԼՂՀ-ի շրջանառու միջոցը: Այսպիսի հարցերով դիմեցինք ՀՀ ֆինանսների առաջին փոխնախարար Վահրամ Ավանեսյանին, որը չնայած իր խիստ զբաղվածությանը (հասկանալի պատճառներով) ժամանակ գտավ «Ազգի» հարցադրումներին պատասխանելու համար:

Երբ Ռուսաստանի Դաշնության կողմից փաստորեն փակվեցին ռուսական ռուբլու ճանապարհները, եւ երկու խոշոր միջինասիական հանրապետություններ հայտարարեցին իրենց ազգային դրամի մուտքը, Հայաստանի սահմաններում հին ռուբլու գործունեությունը պահելը վտանգի տակ կդներ հանրապետության ամբողջ դրամաշրջանառությունը եւ կբերեր բավականաչափ ծանր ֆինանսական վիճակ, ասաց ֆինանսների փոխնախարարը: Ինտերվենցիայից պաշտպանվելու որեւէ տարբերակ չէր կարող գործել, սահմանները պահպանել չէր լինի, եւ Ղազախստանի ու Ուզբեկստանի ողջ հին ռուբլիները կներհոսեին հանրապետություն: Իսկ դա արդեն մեր գների վերջին օրերի հսկայական թռիչքի ֆոնի վրա աղետալի հետեւանքներով էր լինի: Սա էր հարցի կիզակետը: Նման պայմաններում 10, 5 եւ 1 հազարանոց դրամանիշերը շրջանառությունից հանելը, փոխնախարարի կարծիքով, կնպաստի դրամաշրջանառության կայունացմանը, քանի որ շրջանառության գրեթե 80 տոկոսը կատարվում էր հենց այս արժողության դրամանիշերով:

Անշուշտ, անկախ որեւէ դրամափոխանակությունից, հանրապետության դրամաշրջանառության հիմնական նախապայմանը արտադրության աշխատանքն է: Այդուհանդերձ մենք հույս ունենք, որ վերջին 1-2 ամսվա գների հսկայական աճը նման դրամափոխանակությամբ կարելի է զսպել: Պետք է հասկանալ, նշեց Վ. Ավանեսյանը, որ ժողովուրդը եւ ձեռնարկատերերը կհասկանան այն քայլերը, որոնք կատարում է կառավարությունը այս ուղղությամբ եւ կկատարվեն ... անխուսափելի ... դժվարություններ:

➧ Տես էջ 2

Կարգավորում

Ավիակիր Իջեւանի շրջանո՞ւմ

Շաբաթ օրը, նոյեմբերի 20-ին, ժ. 11:00-ին հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիսարեւմտյան հատվածում, Իջեւանի շրջանի մոտ գնդակոծվեցին Ռուսաստանի հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Կազիմիրովի եւ նրան ուղեկցող մեքենաները, ինչի հետեւանքով դեսպանը հրաժարվեց Հայաստան ժամանելու իր ծրագրերից: (Այլ տվյալներով, Կազիմիրովին ուղեկցող մեքենաները գնդակոծվել են Ղազախ-Ոսկեպար-Նոյեմբերյան հատվածում, ժ. 10:30-ին): Ռուսաստանի ԱԳ նախարար Ա. Կոզիրեւը հայտարարեց, որ այս այցելության մանրամասները նախագահ Ելցինի հանձնարարականով ինքը ճշտել էր Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ղեկավարների հետ եւ բացատրություններ պահանջեց կողմերից:

Հայաստանի ԱԳ նախարարությունը այս առիթով հանդես եկավ հայտարարությամբ, որտեղ կատարվածի ողջ պատասխանատվությունը դրեց ադրբեջանական կողմի վրա, նշելով որ այդ գործողությունը հետապնդելով քաղաքական նպատակ, խոչընդոտեց հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված Ռուսաստանի ջանքերին: Հայկական կողմը պահանջեց անկախ փորձաքննական խմբի ստեղծում, որը կուսումնասիրի կատարվածի բոլոր մանրամասները եւ գնահատական կտա Ադրբեջանի սադրիչ քաղաքականությանը: Սակայն երեկ Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում անցկացված ճառուղի ասուլիսում, որին մասնակցում էին արտգործնախարարը եւ դեսպան Կազիմիրովը, Հայաստանի ԱԳՆ ներկայացրած բացատրությունը Կոզիրեւը գնահատեց որպես «խառնաշփոթ բուղթ»: Հայտարարվեց նաեւ, որ «որոշակի պայմանների դեպքում միջնորդական առաքելությունը հանձնելուց կարող է վերածվել այլ բանի»: Ռուս դիվանագետների կարծիքով, եթե նման դեպք կատարվեր ամերիկյան ներկայացուցչի հետ, ապա անմիջապես այդ շրջան կուղարկվեր ավիակիր:

Իր հերթին, Բաքուն կատարվածի ողջ պատասխանատվությունը բարդեց Հայաստանի վրա, նշելով, որ պետական ... ությունից հետո «Ռուսաստանը կանխամտածված ... եւ կոշտ հետեւություն ...»: Իսկ Ադրբեջանի ռազմական փորձագետները հայտարարեցին, որ այս գործողությունը նպատակ ուներ խոչընդոտել ռուս դեսպանի ժամանումը Իջեւանի շրջան, որտեղ, ըստ նրանց, հայերը կուտակել են հսկայական քանակությամբ ռազմական տեխնիկա: «Ազգ»

Այս մասին ➧ Տես նաեւ էջ 2

Բ. Արարքցյանը ընդունեց ՀՌԱԿ ատենապետին

Նոյեմբերի 22-ին ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը ընդունեց ՀՌԱԿ հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանին:

Տեղի ունեցած զրույցի ընթացքում քննարկվեցին միջազգային լիբերալի Բուդապեշտյան համաժողովում ՀՌԱԿ պատվիրակության մասնակցության հետ առնչվող հարցեր: Հանդիպման ժամանակ, որին մասնակցում էին ՀՀ Գերագույն խորհրդի քարտուղար Վարազդատ Ավոյանը եւ ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության փոխնախագահ Պետրոս Քագախյանը, արծարծվեցին ներքաղաքական մի շարք խնդիրներ: «Ազգ»

Ղարաբաղ

Արեւելյան ճակատներում հրետակոծությունները շարունակվում են

Անցած երկու օրերի ընթացքում իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում մնում էր լարված: Ադրբեջանական կազմավորումները զենքի տարբեր տեսակներից պարբերաբար հրետակոծում էին հայկական պաշտպանական դիրքերը: Տեղեկատվական ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե նոյեմբերի 21-ի առավոտյան Մարտակերտի շրջանի բնակավայրված տարածքներից հրետակոծվել են Մատաղիսի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Ղարաբաղյան ուժերը ակտիվորեն են եղել լռեցնել թշնամու կրակակետերը:

Նույն օրը, առավոտյան, Աղդամի շրջանի արեւելյան տարածքներից եւ տեղի մարտական մեքենաներից հրետակոծվել են Շահբուլաղ գյուղի հայկական դիրքերը: Այստեղ նույնպես հայկական ուժերը պատասխան գործողությունների են դիմել: Երկու կողմից էլ մեր կողմից տուժածներ չկան: Նոյեմբերի 22-ին այս ուղղությամբ հայկական դիրքերի հրետակոծությունը շարունակվել է: Միաժամանակ Ննոաշեն հրետանուց եւ Գրադ կայանքներից հրետակոծվել են Ֆիզուլու շրջանի հայկական դիրքերը: Նախնական տվյալներով, այս անգամ եւս տուժածներ չեն եղել: ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, ղարաբաղյան ռազմաճակատի արեւելյան եւ հարավարեւելյան ռազմաճակատներում ադրբեջանական բանակի կուտակումները շարունակվում են: Ինչ վերաբերում է Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններին, ապա այստեղ անցած երկու օրերի ընթացքում լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել, բնեւ ադրբեջանական աղբյուրների համաձայն, իբր Հայաստանի տարածքից գնդակոծվել են Ղազախի եւ Թաուզի շրջանները: Մանրամասնություններ չեն հաղորդվում: «Ազգ»

ՀՀ

Սահմանվեց դրամի նոր փոխարժեք

Նոյեմբերի 21-ի երեկոյան, հայկական դրամանիշերը շրջանառության մեջ մտցնելու նախօրեին Հայաստանի դրամաշրջանառության կարգավորման հանձնաժողովը սահմանեց մյուս տարադրամների նկատմամբ հայկական դրամի հաշվարկային փոխարժեք: Այն սահմանված է ռուսական 1 ռուբլու դիմաց 2 ռ. 40 կոպ. եւ ամերիկյան 1 դոլարի դիմաց 2900 ռուբլու չափով: Սահմանված է, որ փոխանակման կետերում տարադրամի գնման փոխարժեքը պետք է լինի հաշվարկային փոխարժեքից առնվազն 2.5 տոկոս պակաս, իսկ վաճառքի փոխարժեքը չի կարող հաշվարկային փոխարժեքը գերազանցել ավելի քան 2.5 տոկոսով:

Նույյան տարած. Չնայած հայկական դրամական միավորի ու դրամի շրջանառության մեջ դրվելուն, Հայաստանում հաշվարկները ժամանակավորապես կկատարվեն հին («հայկական») ռուբլիներով: Հանձնաժողովի սահմանած հաշվարկային փոխարժեքները բարձր են դրամանիշերի փոխանակման սկզբից երկու օր առաջ եղած շուկայական փոխարժեքներից. ռուսական ռուբլու նկատմամբ փոխարժեքը բարձրացված է 5-6 անգամ, ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ՝ ավելի քան 10 անգամ: ՆՏ

Ղարաբաղը անցկացնում է դրամական բարեփոխում: Հայաստանում իրականացվող միջոցառումներին համապատասխան ԼՂՀ-ն նոյեմբերի 22-ից անցկացնում է դրամական բարեփոխումներ, հայտնեց ԼՂՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Բորիս Առուշանյանը: Նրա խոսքերով, դա կապված է այն բանի հետ, որ Ստեփանակերտը ոչ միայն տնտեսապես սերտորեն կապված է Երեւանի հետ, այլեւ դեռի արտաքին շուկա ելք ունի բացառապես միայն Հայաստանի տարածքով: Սնարք

Անկարա

Թուրքիան շշադարձ է կատարում

Թուրքիայի ԱԳ նախարար Հիքմեթ Չեթինը հայտարարեց, որ Մերձավոր Արեւելքի արագ փոփոխությունները իր երկրի համար հնարավորություն են ընձեռում ակտիվ շրջանային դեր խաղալու: «Մերձավոր Արեւելքը վերաձեւավորվում է, եւ Թուրքիան չպետք է ուղղակի սպասի ու բեմահարթակի առնթեր, մինչ Իսրայելը իր արաբ հարեւանների հետ խաղաղություն է հաստատում», ասաց նա նոյեմբերի 17-ին: Բացահայտ հակադրվելով վարչապետ Թանսու Չիլլերին, Չեթինը պնդում է, թե «ակտիվ դերակատարում պետք է» Թուրքիայի բոլոր հարեւաններին բեմում հաշվարկելու:

Ավելի վաղ Չիլլերը հրապարակայնորեն մեղադրել էր Սիրիային, Իրանին, Իրաքին եւ Հայաստանին Թուրքիայի բաժանարար կառուցվածքի մեջ: Ամբողջ խաղաղությամբ ղարաբաղյան հակամարտությանը Չեթինը նշեց, որ Թուրքիան Ադրբեջանին օգնություն է ցուցաբերում, սակայն հայերի դեմ պայքարում ադրբեջանցիներն ավելի շատ պետք է հենվեն իրենց ուժերի վրա: «Ադրբեջանն անկախ երկիր է, եւ իր խնդիրը ծախսում է ներքին հակամարտության մեջ, այլ ոչ թե դիմում է բանակին», հայտարարեց նա: Ռոյթեր

Աշխարհ

Խաղաղության հնարավորություն Բելֆաստում

Բրիտանիան եւ Իռլանդիան համաձայնվեցին Հյուսիսային Իռլանդիայի խաղաղության գործընթացի շուրջ բանակցություններ սկսելու: Սակայն իռլանդական վարչապետ Ռեյնոլդսը մտավախություն հայտնեց, որ «հնարավորության պատուհանը կարող է փակվել»: Նա շեշտեց, որ Իռլանդիայի հանրապետական բանակ կազմակերպության գործողությունները կարող են էապես խանգարել պայմանավորվածություններին:

Ռաբինը փորձում է վերսկսել

Իսրայելի վարչապետ Իցհակ Ռաբինը պատրաստ է իր ցանկացած արաբական հարեւանի հետ բանակցելու: Սամանավորապես նա կոչ արեց Սիրիային քննարկել փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերը: Վերադառնալով ԱՄՆ եւ Կանադա կատարած այցից, վարչապետը հայտնեց, որ նա խնդրել է Վաշինգտոնին պահպանել Իսրայելին տրվող 3 մլրդ դոլարի տարեկան օգնությունը:

Արհմիությունները հրաժարվում են գործադուլից

Նիգերիայի արհմիությունները նոր զինվորական բռնապետության հաստատումից հետո կոչ արեցին կանգնեցնել համազգային գործադուլը: Քաղաքացիական նախկին կառավարությունը, որը գահընկեց էր արվել անցած շաբաթ օրը զինվորական հեղաշրջման հետեւանքով, վառելիքի գները երկու շաբաթվա ընթացքում բարձրացրել էր 1000 տոկոսով: Նոր իշխանավորները բենզինի, կերոսինի եւ դիզելային վառելիքի գները իջեցրեցին նախկին մակարդակին, փորձելով շահել ժողովրդի աջակցությունը:

Օդանավային աղետ Մակեդոնիայում

Մակեդոնիայի հյուսիս-արեւմուտքում ռուսական արտադրության օդանավը բախվեց սարին: Օդանավում գտնվող 116 ուղեւորներից փրկվել է միայն մեկը: Ժնեւից թռչող ուղերի ուղեւորների մեծ մասը Հարավսլավիայի փախստականներ էին: Շաբաթ օրը տեղի ունեցած աղետի պատճառը դեռեւս հայտնի չէ: Միակ փրկվողը 20-ամյա մի երիտասարդ է:

ՆԱՏՕ-ն Սիբիրում

Երեկ Նովոսիբիրսկի գիտավանում իր աշխատանքներն սկսեց «Գիտության քաղաքականություն. Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ համագործակցության նոր մեխանիզմներ» թեմայով միջազգային խորհրդակցությունը, որը կազմակերպված էր ՆԱՏՕ-ի գիտական կոմիտեի նախաձեռնությամբ: Ժողովի նպատակը համատեղ հետազոտությունների առաջնային ուղղությունների քննարկումն է եւ նրանց իրագործման ուղիների որոնումը: Միջոցառումը ֆինանսավորվում է ՆԱՏՕ-ի կողմից: ՆՏ

Բանկը զենք է վաճառում

Վոստոչնիբիզնես բանկի Նովոսիբիրսկի մասնաճյուղը մտադիր է արտասահմանում վաճառել Սիբիրում արտադրված զենքը: Բանկը մտադիր է մասնակցել նաեւ մեկ այլ խոշոր ծրագրում, որի նպատակը Ալթայի թռչկական ձեռնարկությունների հետ համատեղ «Սիբիրյան համաձայնություն» միջտարածաշրջանային ասոցիացիայի ծրագրի սահմաններում դեղամիջոցների արտադրությունն է: ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Մեկնաբանում

Անցանկալի միջադեպ հայ-ադրբեջանական սահմանում

Ինչպես հայտնի է, նոյեմբերի 20-ին, առավոտյան ժամը 10.30, հայ-ադրբեջանական սահմանի մերձակայքում, Ադրբեջանի տարածքում (Ոսկեպար գյուղի ուղղությամբ) գնդակոծվել է Ռուսաստանի նախագահի հատուկ հանձնարարություններով դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովին ուղեկցող ավտոմեքենաներից մեկը: Դրա մեջ եղել են ադրբեջանցի զինակոչիկներ: Այս առթիվ Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը հանդես է եկել բավականին խիստ հայտարարությամբ: Ի՞նչ է տեղի ունեցել իրականում:

Վլադիմիր Կազիմիրովը, որը շուրջ մեկ շաբաթ գտնվում էր Բաքվում եւ պատրաստվում էր Ադրբեջանի բարձրաստիճան ղեկավարության հետ բանակցությունների ավարտելուց հետո ժամանել Հայաստան եւ Լեռնային Ղարաբաղ, նոյեմբերի 18-ին հեռախոսազրույց էր ունեցել Հայաստանի նախագահի հատուկ հանձնարարություններով դեսպան Դավիթ Շահնազարյանի հետ, որի ընթացքում ձեռք էր բերվել պայմանավորվածություն, ըստ որի պրն. Կազիմիրովը պետք է Հայաստան ժամաներ նոյեմբերի 20-ի առավոտյան, Ղազախ-Իջեւան ճանապարհով: Նոյեմբերի 19-ին պարզվել է, որ ծրագիրը չգիտես ինչու փոխվել է, եւ դեսպանը պետք է Հայաստան մտնի Ղազախ-Ոսկեպար-Նոյեմբերյան ճանապարհով: Մինչդեռ այդ ճանապարհը խիստ վտանգավոր է եւ ականապատված: Նույն օրը (նոյեմբերի 19-ին) Հայաստանից փորձել են կապվել Ղազախում գտնվող Վլադիմիր Կազիմիրովի հետ, սակայն ադրբեջանցի հերթապահը պատասխանել է, թե իրեն հրամայված է ոչ մեկին չմիացնել նրա հետ: Հայկական պատվիրակությունը նոյեմբերի 20-ի առավոտյան ժամը 8.30-ից սպասած եղել է հայ-ադրբեջանական սահմանի Իջեւանի հատվածում սպասելով դեսպանին, սակայն ոչ ոք այդտեղ էլ չի եկել: Ինչպես պարզվել է հետագայում, ադրբեջանցիները որոշել են Կազիմիրովին Հայաստան հասցնել անպայման Ոսկեպարով: Ինչեւէ:

Նոյեմբերի 21-ին, մամուլի ասուլիսի ժամանակ Դավիթ Շահնազարյանը հայտարարել է, թե Հայաստանն այս միջադեպը գնահատում է որպես Ադրբեջանի բացահայտ սադրիչ քայլ, որի նպատակն է խափանել Ռուսաստանի միջնորդական ջանքերը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ: Հայաստանն այս միջադեպի ողջ պատասխանատվությունը դնում է Ադրբեջանի վրա, մանավանդ, որ միջադեպը տեղի է ունեցել Ադրբեջանի տարածքում, եւ որ վերջինս պետք է ապահովեր պատվիրակության անվտանգությունը: Պրն. Շահնազարյանն այն կարծիքն է հայտնել, թե Ադրբեջանի նոր ղեկավարությունը շարունակում է նախորդների քաղաքականությունը՝ զենքի ուժով լուծելու ղարաբաղյան խնդիրը: Պատահական չէ, որ արդեն շուրջ մեկուկես ամիս Ադրբեջանը մերժում է բոլոր խաղաղարար միջնորդությունները:

Եւ այնուամենայնիվ, այս միջադեպը հազիվ թե լուրջ ազդեցություն ունենա Ռուսաստանի խաղաղարար միջնորդական ջանքերի վրա: Կիրակի օրը կրկին հեռախոսազրույց է տեղի ունեցել Դավիթ Շահնազարյանի եւ Վլադիմիր Կազիմիրովի միջեւ, որի ընթացքում վերջինս հայտարարել է, թե ինքը չէր ցանկանա, որ այս միջադեպը ազդեր խաղաղարար ջանքերի վրա, եւ միաժամանակ խոստացել առաջիկայում այնուամենայնիվ գալ Հայաստան եւ Ղարաբաղ: Ինչ վերաբերում է Անդրեյ Կոզիրեւի հայտարարությանը, ապա Դավիթ Շահնազարյանն այն համարեց հապճեպ:

Մոտավորապես նույն բովանդակություն ունեցող հայտարարությամբ հանդես է եկել նաեւ Հայաստանի արտգործնախարարությունը՝ միաժամանակ Ռուսաստանից պահանջելով ստեղծել հատուկ հանձնաժողով, որը կուսումնասիրի վերոհիշյալ միջադեպերը եւ խաղաղական գնահատական կտա: Մնում է սպասել հանձնաժողովի եզրակացություններին (եթե ստեղծվի), թեեւ փաստերն արդեն իսկ վկայում են, որ ադրբեջանական այս սադրանքը նպատակ ունի ողջ ուշադրությունը կենտրոնացնել հայ-ադրբեջանական սահմանի վրա՝ դրանով իսկ ուշադրությունը շեղելով Լեռնային Ղարաբաղից եւ հակամարտությունը ներկայացնելով որպես պատերազմ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ճգնաժամ

ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼՈՎ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ ԵՆ ԱՄԵՆԱՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ԴՐԱՄԱՆԻՇՆԵՐԸ

Սկիզբը էջ 1

Այնուհետեւ ֆինանսների փոխնախարարն ավելացրեց, որ սա միայն առաջին փուլն է, եւ մենք չենք կարող ասել, որ հայկական դրամը ամբողջությամբ շրջանառության մեջ է դրված: Կատարվել է այն ամենավտանգավոր դրամանիշերի փոխանակությունը, որոնք արժեզրկման մեծ լիցքեր ունեին իրենց մեջ: Այնուհետեւ արժեզրկումը կարող է լինել արդեն զուտ մեր քաղաքականության, ֆինանսական ծանր վիճակի, շրջափակման, պատերազմի հետեւանք եւ այլն:

Ըստ Վ. Ավանեսյանի, տագնապները, կապված 500 ռուբլիանոցների եւ մյուս խորհրդային դրամանիշերի պահպանման, ուրեմն նաեւ դրանց ներխուժման հետ, ընդունելի մնում են: Սակայն ծավալները անհամեմատելի են: Ենթադրվում է, որ հնարավորին չափ արագ դրամաշրջանառությունից կհանվեն նաեւ մնացած արժողության հին ռուբլիները: Ազգաբնակչության եւ ձեռնարկների շահերը ոչ մի կերպ չեն վտանգվի: Թե ինչո՞ւ ոչ միանգամից, որովհետեւ կան որոշ տեխնիկական հարցեր, որոնց լուծումը բավականին ժամանակ է պահանջում: Իսկ սա ավելի վատ էր, որի ստիպված էինք կատարել: Երեւի թե նպատակահարմար կլիներ, որ միաժամանակ առաջ հայտարարվեր, մարդիկ իմանային, տնտեսավարող սուբյեկտները կարողանային իրենց հարաբերությունները կարգավորել (պայմանագրեր կնքելիս) նկատի ունենալ դա:

Ֆինանսական, դրամական հարաբերությունների պայմանագրեր, կնքած ունենք հիմնականում Ռուսաստանի եւ մյուս հանրապետությունների հետ, նշեց փոխնախարարը.... Սակայն դրանց չաշխատելու մեղքը ամենեւին հայկական կողմինը չէ: Եւ առհասարակ բոլոր հանրապետություններն են այժմ հայտնվել շատ բարդ ֆինանսական իրավիճակում, ինչպես ասենք Ուկրաինան, Վրաստանը եւ այլն: Բայց իր կարծիքով դրանց լուծումը հնարավոր է, եւ ժամանակի խնդիր է լոկ:

Իսկ ազգային դրամի մուտքի հետ կապված բարդություններից խոսելիս փոխնախարարը նշեց, որ դրանք անխուսափելի են: Բարդություններ կլինեն նաեւ պետության, կառավարման մարմինների համար, եւ տնտեսավարող սուբյեկտների եւ քաղաքացիների. (բնկյուզ հենց առեւտուր կատարելիս ինչ-ինչ վերահաշվարկների հետ կապված): Չի բացառվում նաեւ անվստահությունը ազգային դրամի հանդեպ:

Ինչ վերաբերում է կազմակերպական խնդիրներին, ապա դրանք հիմնականում լուծված են, տեղեկացրեց Վ. Ավանեսյանը: Լուրջ դժվարություններ կարող են ստեղծել ցուրտը, էլեկտրականության պակասը կամ չլինելը, ճանապարհների դժվարանցելիությունը, որոնք կապում են Երեւանը հանրապետության ծայրամասերի, սահմանամերձ գոտիների հետ: Այս առումով, շրջանային հանձնաժողովներն իրենց որոշումներով կարող են երկարաձգել դրամափոխանակության ժամկետները: Ինչ վերաբերում է էլեկտրաէներգիայի խնդրին, ապա կառավարությունն ամեն ինչ անում է, որպեսզի այս մի քանի օրը էլեկտրականությամբ ապահովվեն փոխանակման բոլոր կետերը: Ղարաբաղի դրամի խնդրի առնչությամբ ֆինանսների առաջին փոխնախարարն ասաց, որ ներկայումս այս կապակցությամբ այնտեղ են գտնվում Գերագույն խորհրդի առողջապահության եւ սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահը, մեր կենտրոնական բանկի ներկայացուցիչը: Ղարաբաղում, իր կարծիքով, որեւէ խնդիր չի առաջանա, այստեղ միայն քաղաքական որոշելի հարցեր կան: Եւ իր՝ ֆինանսիստի կարծիքով, Ղարաբաղում հայկական դրամ չպետք է լինի. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը պետք է ունենա իր դրամը, դա ճիշտ կլինի բոլոր առումներով, այդ թվում նաեւ ֆինանսական, քանի որ այս առումով էլ բավականաչափ առանձնացված համակարգ է Ղարաբաղը:

ՄԱՐԳԱՐ ՄԵՆԵՑՅԱՆ

Բաքու

Հին նորություն Ադրբեջանից

Նոյեմբերի 19-ին BBC անգլիական հեռուստատեսային ռադիոկայանը հայտնեց Կասպից ծովում տեղի ունեցած խոշոր աղետի մասին: Լաստանավը պոկվել էր կառանման ճոպաններից եւ բախվել ափի մոտ գտնվող հաղորդակցության կամրջաշարին, որի հետեւանքով շարքից դուրս է եկել 80 նավթահոր: Վնասը կազմում է մոտ 1,2 մլրդ. ռուբլի: Մի խոսքով, տեղի է ունեցել խոշոր աղետ, սակայն զարմանալին այն է, որ բրիտանական օպերատիվ ռադիոգործակալությունն այս լուրի մասին հայտնում է մոտ մեկուկես ամիս ուշացումով: Այս աղետի մասին Ինտերֆաքս գործակալությունը հայտնել է հենց նույն օրը՝ հոկտեմբերի մեկին: Այսօրվա Ադրբեջանը դարձել է համաշխարհային նավթային ընկերությունների ընդլայնման մի նոր մեծ դաշտ: Բոլոր խոշորագույններն այստեղ հիմնել են իրենց գրասենյակները, իսկ ոմանք նույնիսկ կատարել որոշ ներդրումներ: Նոյեմբերի 17-ին Բաքու այցելեց ԱՄՆ էներգետիկայի առաջին փոխնախարար Ուիլյամ Ուայտը: Ալիեւի հետ հանդիպման ժամանակ նա հայտարարեց, որ ԱՄՆ-ն իր «ստրատեգիական շահերն ունի Ադրբեջանում»: Սակայն հաջորդ օրն Ադրբեջան ժամանած Ռուսաստանի էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարար Յուրի Շաֆրանիկի բանակցությունների արդյունքն ավելի առարկայական էր՝ ռուսական հեռուստական «Լուկօյլ» կոնցեռնի հետ Ադրբեջանը ստորագրեց նավթահանքերի համատեղ հետազոտման ու շահագործման պայմանագիր: Համարելով Ռուսաստանի նավթային շահերն Ադրբեջանում անտեսված եւ արեւմտյան հույսերն ի դերեւ ելած, անգլիական ռադիոկայանն իրեն թույլ տվեց պոտենցիալ շարքային բաժնետերերին հասցնել ավելի քան մեկամսյա վաղեմությամբ լուրը: Ա. Ե.

Ադրբեջանի բյուջեի պակասորդի մասին

«Ադրբեջանի ազգային բանկը մարել է ամբողջ տարվա բնակչության աշխատավարձ վճարելու գծով», նոյեմբերի 18-ին հայտարարեց այդ կազմակերպության նախագահ Ղալիբ Աղաեւը հանրապետության կենտրոնական բոլոր բանկերի ղեկավարների մամուլի ասուլիսում: Նա նշեց, որ դրամը բաշխվել է բոլոր հանրապետական բանկերից կանխիկ դրամի ստացման հայտերի համաձայն: Աղաեւի խոսքերով, ներկայումս դրամը հատկացվում է առաջին հերթին փախստականներին, պաշտպանական գերատեսչության կազմակերպություններին, կենսաթոշակառուներին եւ միայն դրանից հետո՝ բյուջետային ու տնտեսավարող կազմակերպություններին: Խոսելով պետբյուջեի պակասորդի չափերի եւ դրա աճի հիմնական պատճառների մասին, ազգային բանկի նախագահը նշեց, որ այսօրվա դրությամբ այդ թիվը հասել է 106 մլրդ ռուբլու եւ մինչեւ տարեվերջ կկազմի 150 մլրդ: Նրա խոսքերով, դրա հիմնական պատճառներն են ռազմական ծախսերի եւ փախստականների կարիքներին հատկացվող գումարների մշտական աճը եւ տարեկան արտադրության մակարդակի 15 % անկումը: ՆՏ

Կարելի է գնել 2000 դոլար

Ադրբեջանի նախարարների կաբինետի կարգադրության համաձայն արտասահման մեկնող անձինք կարող են հանրապետության միջազգային բանկում 2000 ամերիկյան դոլար ձեռք բերել պաշտոնական պետական փոխարժեքով: ՆՏ

Նոյեմբերի 20-ին եւ 21-ին տեղի ունեցավ Անվտանգության խորհրդի նիստ ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահությամբ: Նիստին մասնակցում էին ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարար Արկադի Ղուկասյանը: Քննարկվեց ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի առաջարկած նոր ժամանակացույցը:

ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայություն

Փարիզ

Հայերս վարժվե՞նք միշտ հիշեցնել, որ մեզ ուժ գործադրող չասեն

Ալեն Ժյուպեի մի արտահայտության վերաբերյալ

Ճիշտ մեկ շաբաթ առաջ, նոյեմբեր 15-ին, Փարիզի «Գրանդ Օթել» շքեղ դահլիճներից մեկում մոտ ութ տասնյակ լրագրողներ անհամբեր սպասում էին Ֆրանսիայի արտգործնախարար պրն. Ալեն Ժյուպեին, որ այդ օրը ըստ նախնական պայմանավորվածության պատիվ էր արել ճաշելու այդ բազմաբնույթ ու բազմալեզու հասարակության հետ, որը հակառակ երկրների, բարքերի ու լեզուների տարբերության մի ընտանիքի է պատկանում՝ լրագրողների եւ մի լեզվով է խոսում «լրագրերեն»: Մինչ «Գրանդ Օթելի» կոկիկ, «պոլյավոր» սպասյակներն արագ դեսուդեն էին անում ծանրաբեռ սեղանների միջեւ, պրն. արտգործնախարարն ուշանում էր: Վերջապես, պայմանավորված ժամից 55 րոպե ուշ, արագ-արագ քայլերով դահլիճ մտավ Ժյուպեն եւ, ներողություն խնդրելով առաջ, թե տեսնելով սովածությունից դժգունած մեր դեմքերը, սիրտս ցավում է: Ուստի խնդրում եմ, առանց ժամանակ կորցնելու սկսենք ճաշը:

Սակայն հարցերի տարափը մոռացնել տվեց թե ճաշը, թե սոված ստամոքսները: Արտգործնախարարն իր մտահոգությունն արտահայտեց պաղեստինյան գրավված հողերի վերաբերյալ միջազգային ուժերի նախատեսած տնտեսական օգնության հաղորդման կապակցությամբ: «Պետք է. ասաց նա, այս զոմար շատ տեղ հասնի, ամենակարճ ժամանակամիջոցում տեղի բնակչությունը պետք է զգա, որ իսկապես փոփոխություններ են լինելու իր կյանքում»: Երբ հարմար առիթը ունեցա, արտացրի նախարարին հարցրին, թե այսօր հակառակ այն բանի, որ Ֆրանսիան եւ այլ երկրներ մեծ հավասարմությամբ պաշտպանում են սահմանների անձեռնմխելիության սկզբունքը, փոխվել են աշխարհի շատ երկրների սահմանները՝ Գերմանիա, Խ. Միություն, Չեխոսլովակիա, Հարավսլավիա, Եթովպիա եւ այլն. Կովկասում էլ արյունալի իրադարձություններ են ծավալվում, արդյոք ժամանակը չի՞ հասել, որ Եվրոպան եւ իր երկիրը ճանաչեն ԼՂՀ անկախությունը, նախարարը մեր մինչ այդ իմացածին նոր բան չավելացրեց, սակայն որոշ «հայտնագործություններ» արեց: «Մենք չենք կարող զուգահեռներ անցկացնել Արեւելյան եւ Արեւմտյան Գերմանիաների միավորման ու Ադրբեջանի կամ Հայաստանի ներկա վիճակի հետ, ասաց նա: Նախ, միջազգային համայնքը երբեք չի ճանաչել Գերմանիայի բաժանումը, ոչինչ նախարարը: Մենք էլ թե քաղաքականորեն, թե դիվանագիտորեն 30 տարի շարունակ պայքարել ենք փլուզելու համար Բեռլինի պատը: Մյուս կողմից, այո, մենք դեմ ենք սահմանների փոփոխելիությանը, բայց՝ ուժով: Այո, ուժով: Երբ դիվանագիտական ուղիներով հետապնդվեն այդ փոփոխությունները, ինչպես ասենք Չեխիայի եւ Սլովակիայի դեպքում, խնդրեմ, դա ուրիշ բան է: Սակայն սա խնդրո առարկա չէ Ադրբեջանի դեպքում: Այդ հարցում մենք չենք կարող ընդունել սահմանները ուժով փոփոխելու ջանքերը: Հակառակ, որ դարավոր հարաբերություններ ունենք Ռուսաստանի եւ Հայաստանի հետ, օգնել եւ օգնում ենք Հայաստանին բնական ծանր աղետից հետո, սակայն բացահայտ կերպով Երեւանի իշխանություններին հայտնել ենք, թե [illegible]

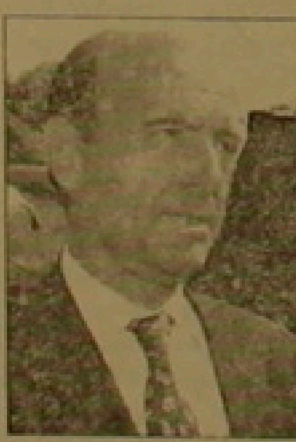

քաղաքական լուծումներ գտնել: Ճիշտ է, վիճակը արյունահեղ է, եւ դժբախտաբար դեռեւս լուծում առաջադիմություն չի նկատվում, բայց մեր ցանկությունը սա է»:

Այդ օրը ինձ շատ բարեկամներ մոտեցան Բելգիայից, Հունգարիայից, Դանիայից, Ֆրանսիայից, հետաքրքրված, թե ո՞րն է Հայաստանի ներկա իշխանությունների կարծիքը եւ որքանո՞վ են լուրջ վերաբերվում Ֆրանսիայի արտաքին քաղաքականությանը: Իհարկե, Հայաստանի իշխանությունների անունից ոչինչ չենք կարող ասել, սակայն կուզենայինք Ֆրանսիայի մեծարգո արտգործնախարարին իր պատասխանի կապակցությամբ մեկ-երկու մանրամասնություն հիշեցնել:

Կարծեմ թե Ֆրանսիայի կողմից զորավար Լուսր դը Տասինյին էր, որ 1945 թ. մայիսի 8-ին Մոնտգոմերիի (Մեծ Բրիտանիա), Այզենհաուերի (ԱՄՆ) եւ Ժուկովի (Խ. Միություն) հետ միասին ստորագրեց Գերմա- [illegible]

նը: Եւ 1973-ի փետրվարի 9-ին, երբ չենք սխալվում, Ֆրանսիան դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեց արդեն բաժանված Գերմանիաներից նաեւ երկրորդի՝ Արեւելյանի հետ: Ֆրանսիան այս երկու Գերմանիաներում էլ պաշտոնական ներկայացուցիչներ ուներ, վերջիններս էլ առանձին-առանձին իրենցը՝ Փարիզում: Կներեք, բայց ո՞ւր մնաց Գերմանիայի բաժանումը չճանաչելը եւ այլն:

Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդը, մեծամասնությամբ հայ, որ ոչ ոք չի ժխտում, սկսած 1988-ից մի քանի անգամ, իսկ 1992 թ. սեպտեմբերի 2-ին եւ դեկտեմբերի 10-ին վերջնականորեն, միջազգային դիտորդների ներկայությամբ, ամենայն խաղաղությամբ, առանց որեւէ մեկի վրա ուժ գործադրելու հայտարարել է իր ինքնորոշումը: Ադրբեջանից անկախ ապրելու կամքը: ԼՂՀ-ն չէ, որ հարձակվել եւ ուժով փորձում է վերացնել Ադրբեջան պետության անկախությունը, այլ հակառակը: Լեռնային Ղարաբաղը զենքը ձեռքին իր ժողովրդի կամարտահայտությունն է պաշտպանում եւ իր պատմական հողը, որ ուրիշները իրենց սեփականն են նկատում: Ի՞նչ անի այդ ժողովուրդը, առհասարակ հայերն ի՞նչ անեն. վարժվե՞ն հիշեցնել, որ ուժ գործադրող չլինեն, երբ ինքնապաշտպանություն պաշտպանելն ուժ գործադրել է դիտվում: Այս կապակցությամբ էլ ի՞նչ խորհուրդներ կտա հարգարժան արտգործնախարարը:

ՌՈՒԲԷՆ ՅԵՐՈՒՆԻ ԱՐԱՐՈՒ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

digitised by A.R.A.R.@

Պատահար

«Արդշինբանկը» բոցերի մեջ

Նոյեմբերի 20-ի երեկոյան, մոտավորապես ժամը 20.30-ից 21-ի սահմաններում, Հայկական բաժնետիրական առեւտրային «Արդշինբանկում» հրդեհ է բռնկվել: Աշխատանքային օրվա ավարտից հետո այդ ժամին շենքում եղել են միայն պահակային ծառայության աշխատակիցները: Տեղ հասած հրշեջներին մոտ մի ժամից հետո հաջողվել է հանգցնել կրակը:

«Արդշինբանկի» կառավարիչ Անդրաս Նափիրյանը, որն այդ պաշտոնին նշանակվել է այս ամսվա 5-ին, երեկ հայտնեց, որ հրդեհը բռնկվել է «Արդշինբանկի» վարչական շենքում, որտեղ բաժանմունքների ընդհանուր ղեկավարությունն է: Պարոն Նափիրյանը նշեց, որ այստեղ բանկային օպերացիաներ չեն կատարվում, բնականաբար եւ հրդեհի պահին եւ «այս պահին էլ» (մեր խոսակցության ժամանակ) այնտեղ փողի [illegible] չի եղել:

Բանկի կառավարչից տեղեկացանք, որ հրդեհից տուժել են 4-րդ եւ 5-րդ հարկերը, ինչպիսինոց, 4-րդ հարկում կրակից ամենաշատը տուժել է կառավարչի առանձնասենյակը: Համաձայն Անդրաս Նափիրյանի խոսքերի, ոչ մի կարեւոր փաստաթուղթ չի ոչնչացել, եւ թեեւ դեռեւս վնասի վերջնական հաշվարկում չի կատարված, հիմնականում ոչնչացել է սենյակների գույքը՝ կահույք, հեռախոսներ, գրամեքենաներ, հեռուստացույց:

Պրն. Նափիրյանը հերքեց նաեւ այն վարկածը, թե կատարվածը կարող է սադրիչ գործողություն լինել՝ անձնական դիտավորությամբ:

Հրդեհի հետեւանքները ու պատճառները ուսումնասիրելու նպատակով ստեղծվել է հանձնաժողով, որն արդեն աշխատում է: Հարուցվել է դատական գործ:

Գ. Ն.

[illegible]

ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ՊԱՅԹԵՑՈՒՄԸ ՆՈՐ ՇՂԹԱՅԻ ՍԿԻ՞ԶԲ

Ինչպես հայտնի է, նոյեմբերի լույս 18-ի գիշերը Վրաստանի ադրբեջանաբնակ Մառնեուլի շրջանի տարածքում պայթեցվեց Հայաստան մտնող երկաթգիծը: Ռուսական զանգվածային լրատվության միջոցները հաղորդեցին, թե պայթեցվել է երկաթուղու 27 մետրանոց հատվածը, թեեւ հայկական աղբյուրները խոսում են 100 մետրի մասին: Ասել, թե պայթյունն անսպասելի էր, ճիշտ չէր լինի, որովհետեւ ինքնին հասկանալի էր, որ ցրտերն ընկնելուն պես Հայաստան մտնող երկաթուղին եւ գազամուղը դառնալու են ադրբեջանական դիվերսանտների նախասիրած թիրախները, մանավանդ որ հանրապետության համար կենսական նշանակություն ունեցող այդ ուղիների անվտանգության ապահովման հարցն այդպես էլ չլուծվեց:

Երկաթուղու պայթեցման կապակցությամբ նոյեմբերի 18-ին Հայաստանի արտգործնախարարությունը հանդես եկավ հայտարարությամբ, որտեղ մասնավորապես ասվում է. «Անհերքելի դիվերսիոն այս գործողությունը պլանավորվել եւ իրականացվել է Ադրբեջանական Հանրապետության իշխանությունների կողմից: ՀՀ եւ նրա ժողովրդի դեմ ուղղված այս ոճրագործությամբ, որ Ադրբեջանի կողմից որդեգրված պետական ահաբեկչության քաղաքականության հերթական դրսեւորումն է, այդ պետության ղեկավար շրջանները փորձում են ծնկի բերել հայ ժողովրդին՝ Հայաստանի իշխանություններին միջազգային հանրության կողմից վճռականորեն մերժված մեթոդներով պարտադրելով հրաժարվել ղարաբաղյան հարցի արդարացի եւ խաղաղ կարգավորման սկզբունքից: Ադրբեջանը մեկ անգամ եւս հաստատում է, որ կառավարող շրջաններում դեռ լուրջ ազդեցություն են վայելում շրջանում առկա հակամարտությունը զենքի ուժով լուծելու ապավինած գործիչները»:

Կոնկրետ այս դեպքում երկաթուղին վերականգնվեց բավականին արագ, եւ Վրաստանից Հայաստան այսօր գնացքների երթեւեկությունը վերսկսվել է: Սակայն ոչ ոք առանձնապես չի զարմանա, եթե պայթյունները շարունակվեն: Մանավանդ որ եթե անցյալ տարի հիմնական թիրախները երկուսն էին՝ երկաթուղին եւ գազամուղը, ապա այս տարի դրան կավելանա նաեւ Կավկասիոնի էլեկտրահաղորդման գիծը, որով «Սամգորիի» վարչությունը պատրաստվում է ապահովել Ռուսաստանից Հայաստան 100 մգվտ ծավալով ռուսական էլեկտրաէներգիայի ներհոսքը հանրապետություն:

Վստահությունը վստահություն, սակայն երբ խոսքը գնում է կենսական կարեւորություն ունեցող խնդիրների մասին, ավելի հիմնավոր երաշխիքները չէին խանգարի: Իսկ փորձը ցույց է տալիս, որ նման երաշխիք կարող է լինել միայն հաղորդակցության ուղիների ռազմական վերահսկումը: Եւ կրկին ափսոսելով եմ անդրադառնում այս թեմային, որովհետեւ չնայած բազմաթիվ պայմանավորվածություններին, երկաթուղին եւ գազամուղն ընդհանրապես չեն վերահսկվում: Իսկ հանրապետությունում իրավիճակը նախորդ տարվա համեմատ շատ ավելի վատ է՝ չնայած իշխանությունների հավաստիացումներին: Եւ «սա մեր վերջին ձմեռն է» բեւեռավոր խոսքի ուժ ստացած արտահայտությունն էլ, պարզվում է, մեծապես կախված է մեր հարեւանների բարյացակամությունից: Իհարկե, հայ գազաշինարարներն արդեն մեկնել են պայթյունի շրջան, իհարկե, Հայաստանի եւ Վրաստանի վարչապետները ծանր զրույց կունենան եւ վերջում անպայման կհիշեն մեր ժողովուրդների դարավոր բարեկամությունը, սակայն դրանից ոչինչ չի փոխվում եւ հազիվ թե երբեւէ փոխվի:

Վրաստանի արեւելյան ադրբեջանաբնակ շրջաններում իրադրությունը խիստ լարված է, եւ երկաթգծի պայթյունը հրաշալի առիթ է՝ երկաթուղու այդ հատվածը պահպանելու պատրվակով զորք մտցնելու համար: Սակայն դրան կարող են մասնակցել նաեւ հայկական ուժերը, ինչը մեծապես կթեթեւացներ Վրաստանի հոգսը: Վերջին հաշվով 40 կիլոմետրանոց հատվածն այնքան էլ դժվար չէ վերահսկելը. եւ, ինչպես ասում են՝ երբ սարը չի գնում Մուհամմեդի մոտ...

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Արձագանք

Դրամը դեմք է նաեւ

Մենք ականատեսն ենք դառնում մեր անկախ պետականությունը հաստատող եւս մեկ գործոնի՝ ազգային դրամանիշի կիրառության մեջ մտնելուն, որը, անկախ ժամանակին կամ ուշացած ու վաղաժամ լինելուց, անկախ առաջավա կայունության աստիճանից, հաճելի եւ պատմական փաստ է, ինչը պիտի որ շոյի յուրաքանչյուր հայի ազգային ինքնասիրությունը: Մի տասը տարի առաջ կարոտով նայում էինք առաջին հանրապետության դրամանիշներին ու երազում այս օրը:

Սակայն նշեմ մի քանի ցավալի փաստեր, որոնք կկամենայի, որ ընկնեին մեր դրամանիշի գոնե հաջորդ խմբաքանակի տպագրության ժամանակ: «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի նոյեմբերի 20-ի համարում տպագրված են մեր 10, 20, 50, 100, 500 դրամանոցների նմուշները: Ցավոք, 10 եւ 25 դրամների տառային գրության մեջ կան սխալներ, այսպես՝ պետք է գրվի ոչ թե «տաս», այլ նախընտրելի ձեւն է «տասը», իսկ քսանհինգ գրվում է միմիայն միասին, այնինչ՝ դրամի վրա առանձին է (կարելի էր գոնե խորհրդային ռուբլու հայերեն գրությանը նայել): Կարծում եմ, որ բազմաթիվ անձանց ձեռքով անցած նմուշներում կարելի էր ուղղել գոնե այդ ծայրաղ սխալները, եթե ազգային դրամանիշը նրանց համար հպարտանք եւ կարեւոր նշանակություն ունենար, եթե դրամի ձեւավորողը ստորագրողների մեջ որեւէ գրագիտության տեր մարդիկ լինեին նաեւ: Ինչպիսին սկիզբը, ենթադրում է ինչպիսին վերաբերմունք ու վախճան:

Մեր այս դրամը, կարծում եմ, երեւույթ է մեր սփյուռքահայ հայրենակիցների համար եւս, որոնք մինչեւ օրս չեն ընդունել մեր ուղղագրության բոլշեւիկյան խեղաթյուրումը: Ժամանակը սպառելու է մեզ գոնե այս ասպարեզում միասնականության գալ, եւ որպես առաջին քայլ ցանկալի կլիներ ազգայինը՝ ավանդական ուղղագրությունը պահպանել դրամի հատուկենտ բառերի մեջ (այդպես վարվեցին ՀՅԴ-ն եւ ՌԱԿ-ը՝ իրենց թերթերի վերջնամասի տեղեկություններն ավանդականով գրելով, ի դեպ, դրամանիշի փոփոխության մասին «Ազգ» թերթի նույն օրվա խմբագրականը նույնպես ավանդականով էր գրված):

Մեր նոր դրամը, դատելով թեկուզ թերթային պատկերումից, հրաշալի ձեւավորված, սակայն ինձ համար, որպես մշակույթին [illegible] առնչվող մարդու, միանգամայն անհասկանալի է 200 դրամի տասներկուերեսյա արեգակի պատկերումը, ինչքան էլ որ մյուս երեսին քրիստոնեական տաճար լինի: Ընդհանուր նկարն ունեցող 100 դրամանոցի վրա էլ [illegible] վեցանկյուններով [illegible], կարծում եմ, լավ նշան չէ: Մի՞թե ավելի ճիշտ չէր լինի հրաժարվել խորհրդաստանական 25-անոցից՝ փոխարենը հաշվարկի համար ավելի հեշտ՝ 20-անոց դրամանիշ մտցնելով:

Այս եւ այլ մասնակի թերությունները, որոնք հավանաբար կնշեն մասնագետները, ճիշտ կլինի խմբագրել հաջորդ խմբաքանակների տպագրության ժամանակ: Ինչեւէ, Աստված պահապան սեփական դրամով առաջին քայլերն անելու պատրաստ երկրին ու ազգին:

ՄԻՔԱՅԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Care International- Արտակարգ օգնության ծրագիր

Care International-ը, որի կենտրոնը գտնվում է ԱՄՆ Ատլանտա քաղաքում, արդեն մեկ տարի գրասենյակ ունի նաեւ Հայաստանում: Care-ի Արտակարգ օգնություն Հայաստանին նախագիծը ֆինանսավորվում է ամերիկյան կառավարության Aid Միջազգային զարգացման գործակալության կողմից:

Վերոհիշյալ նախագծի «Մոր եւ երեխայի առողջության ծրագիրը» արդեն իսկ գործում է: Համաձայն այդ ծրագրի, 13 մլն դոլարի արժողությամբ 4800 տ սննդամթերք է բաժանվում հղի կանանց, կերակրող մայրերին եւ մինչեւ 5 տարեկան երեխաներին հիվանդանոցների, պոլիկլինիկաների եւ դեղատների միջոցով: Սննդի 60 տոկոսը արդեն հանձնվել է հասցեատերերին: Այդպիսի սնունդ կստանան 447000 մայրեր ու երեխաներ, որը նրանց կբավականացնի շուրջ 5 ամիս:

[illegible]

Փողերը փոխենք, հետո... կտեսնենք

Երեկվանից սկսված «փող փոխելու» գործընթացը այնքան էլ չփոխեց խանութների ներքին տեսքը նախորդ մի քանի օրերի համեմատ: Տարբերությունները զգացվում էին թերեւս միայն վճարման պարագայում:

[illegible] վարչության թիվ 151 խանութում ժամը 12-ի սահմաններում վաճառվում էին միայն մածուն եւ թթվասեր, մնացած բաժինները բոլորովին դատարկ էին, չհաշված խմբված վաճառողներին, որոնք ուսումնասիրում էին նրանցից մեկի մոտ գտնվող հայկական դրամը: Միաժամանակ կարճամբերժ գնորդներին զգուշացնում էին, որ առեւտուր կատարվում է 1000 ռուբլիանոցից ցածր փողով, մինչեւ 1000 ռուբլիանոց խորհրդային ռուբլու բանկային տոմսերով եւ իհարկե դրամով: Խանութի վարիչը առեւտրի վերաբերյալ մեր հարցմանը պատասխանեց, որ այն պետք է ընթանա սովորական ռիթմով, բայց վերջին օրերին այդ ռիթմն էլ խախտվել է: Սակայն առայժմ խանութում ստացվել է միայն կարճամբերժ, իսկ այլ ապրանքներ ստանալու մասին դեռ ոչինչ չկա:

Այս խանութին կից «Մանկական աշխարհ» հանրախանութում եւս, չնայած կազմակերպչական վաճառողների առկայությանն ու կիսադատարկ վաճառասեղաններին, որ «տուժել էին» նախորդ օրերից, առեւտուրը սառած վիճակում էր. սովորական աշխույժին փոխարինել էր հատուկենտ գնորդների (ավելի ճիշտ դիտորդների գնորդների, քանի որ գրեթե գնելու բան չկար) շրջագայությունը խանութի հարկաբաժիններում: Ելնելով վաճառողների պատասխաններից, կարելի էր եզրակացնել, որ այստեղ եւս առեւտուրը կատարվում է պետականորեն սեփականության մեջ գտնվող վճարամիջոցներով: Ինչ վերաբերում է խանութում գտնվող կոմիսիոն բաժիններին, դրանց մեծ մասը առեւտուր կատարում էր նեղված ձեւով, իսկ մի քանի բաժին էլ փակ էին (մի տեղ ցուցանակը «ստուգում» էր ազդարարում):

Փորձեցինք խաղարկությունը պարզել այլ կիզակետերում. Աբովյան փողոցում կոմիսիոն խանութներից մեկում համաձայն փակցված գրության առեւտուրը կատարվում էր միայն ռուսական ռուբլով: Դրամով առեւտուր կատարելու մասին մեր հարցմանը վաճառողը պատասխանեց, թե դեռ առեւտուր չեն անում դրամով, մինչեւ որ դրա կուրսը պարզվի: Մայրամեծ կրպակները ազդարարում էին ռուսական դրամով առեւտուր կատարելու մասին:

Այնուամենայնիվ, վերջիվերջո մեկը գտնվեց, որ առեւտուր էր անում հին, խորհրդային ռուբլով, այն էլ շրջանառությունից դուրս եկած փողերով եւս: Փողոցում մի ծերուկ «Պրիմա» ծխախոտ եւ մոմ էր վաճառում համապատասխանաբար 7 հազար եւ 3 հազար ռուբլով: Երբ հարցրեցինք գինը ռուսական ռուբլով («նոր փողով»), ծանծրացած խոսեց, թե «նոր-նոր չգիտեմ, ինձ հին փող տուր ու առ գնա»:

Հիշեցնենք, որ այս ամենը եղել է ցերեկը ժամը 12-ի սահմաններում, մինչեւ, որ երեկ շատ «փախփախ» մեքենաներ աշխատում էին ռուսական ռուբլով, մասնավորապես, Խարբերդից Երեւան փախփախ ավտոբուսը երեկ առավոտյան ուղեւորներից պահանջել էր 300 ռուսական ռուբլի, իսկ հանդիմանող շրջելով «չունենս, մի նայիր», բայց մի քանի ուղեւորների այնուամենայնիվ հաջողվել էր մի կերպ համոզել խորհրդային ռուբլով վճարել «գնդայով» 3000-անոց ռուբլի:

Ըստ երեւույթին, վերջին օրերի «ամենատաժանելի» իրավիճակը շատերի անակնկալ է, այլ ակնհայտ էր միանգամից մեծ-մեծ կտորներ կուլ տալու մտադրությունը ամենուր: Անհայտ է միայն, թե դրա՞մը կփակի այդ ախորժակը, ռուսակա՞ն ռուբլին, թե՞ «սովետի փողը»: Անհայտ է նաեւ փակվելու հավանականությունը: Համենայն դեպս, առայժմ, ավելի ճիշտ երեկ, պետական խանութը դեռեւս այդ ախորժակի դեմ առնել դժվար թե կարողանար:

Գ. Ն.

[illegible]

Սրբատեղին դատարկ չի լինում

Որքան հաճելի է առավոտյան ծեռը վերցնելով թարմ լրագրերն՝ իմանալ վերջին նորությունները: Իսկ այժմ, երբ երեկոները հաճախակի անջատում են լույսն ու հնարավորություն չկա հեռուստացույց դիտելու կամ ռադիո լսելու, լրագիրը գործնականում մնում է տեղեկատվության միակ իրական աղբյուրը:

Հսկայական կոլեկտիվը, սկսած լրագրողից եւ վերջացրած տպագրիչով, լրագիր է ստեղծում: Սակայն տպագիր խոսքը ստեղծողների ու ընթերցողների միջեւ վերջին, ոչ պակաս կարեւոր օղակը կրպակն է: Հենց նրա աշխատանքից էլ կախված է, թե լրագիրը ընթերցողին ժամանակին հասցնելը, թե ոչ: Լրագրին տրվում է մեկ օր: Երեկվա թերթերը կարդալ ցանկացողներ գործնականում չեն լինում:

Ես մեկ անգամ չէ, որ տեսել եմ, թե ինչպես որոշ կրպակավարներ ստանալով լրագրերը, մեկ-երկու ժամից գնում են ընդմիջման (բավական տեւական), իսկ ընթերցասեր գնորդը, մոտենալով կրպակին ու տեսնելով թարմ լրագրերը փակ պատուհանից այն կողմ, ափսոսանքով եւ դատարկաձեռն հեռանում է: Նման կրպակներն աստիճանաբար լցվում են հին թերթերի կույտերով, իսկ «Սոյուզպեչատը» վնասներ է կրում:

«Ճիշտ է, ինչ չեն բարեխիղճ աշխատող կրպակավարները: Նրանց մոտ նույնիսկ ստեղծվել է սեփական հաճախորդների շրջանակ: Տպագիր արտադրանքը, որպես կանոն, չի կուտակվում մնում, ասում է լրագրերի տարածման հայկական գործակալության հրահանգիչ Ռոբերտ Ալեքսանդրյանը: Պլանը կատարում են, հասույթը վատ չէ: Այդպիսի աշխատասեր, իրենց գործի համար ցավող մարդկանց թվին են պատկանում կրպակավարներ Վարսիկ Հովսեփյանը (նրա կրպակը գտնվում է թիվ 3 խանութում, «Բարեկամություն» մետրոյի ստորգետնյա անցումում), Զավեն Առաքելյանը (կրպակ թիվ 5, Մաշտոցի պողոտայում, Շահումյանի անվ. դպրոցի մոտ), Լաուրա Ավետիսյանը (կրպակ թիվ 103, «Դրուժբա» հանրախանութի մոտ), Արաքսյա Կլյանը (կրպակ թիվ 105, Սասունցի Դավիթ հրապարակում, [illegible] մոտ), Ցեմմա Ղազեյանը (կրպակ թիվ 198, Մալաթիայում, տրամվայի շրջադարձի մոտ):

Ափսոս, շատ կրպակավարներ անհանգստանում են իրենց անմիջական աշխատավայրի համար:

Հայտնի է, որ ինչ-որ ժամանակ լրագրային կրպակները դրվում էին ամենատեսանելի, աշխույժ, հարմարավետ տեղերում: Այժմ դրանք (այդ տեղերը) համեղ պատառներ են նորահայտ մանրածախ առեւտրականների համար: Իսկ ինչո՞ւ չվերացնել մրցակիցներին ու չզբաղեցնել նրանց տեղերը: Եւ սկսվեց... Մեկ այստեղ, մեկ այնտեղ գիշերները հրկիզվում են լրագրերի կրպակները: Առավոտյան դրանցից մնում են միայն գլխիկները: Հրկիզված են թիվ 85 (Նորքի զանգվածում, շրջգործկոմի մոտ), թիվ 5 (Աբովյան պուրակի մոտ), թիվ 14 (Թամանցիների եւ Օրջոնիկիձեի փողոցների խաչմերուկում), թիվ 50 (Մալաթիայի շուկայի մոտ), թիվ 90 (Թամանցիների փողոցի վրա), թիվ 79 (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), «Բարեկամություն» մետրոյի, Անասնաբուժական ինստիտուտի մոտ կրպակները եւ այլն:

Տարվա սկզբից վառել են 12 լրագրային կրպակ: Սակայն եթե փյունիկ թռչունին մոխիրներից հառնելու համար ընդամենը մեկ ակնթարթ է պետք, ապա այրված կրպակը վերականգնելու համար ինչ միջոցներ ու ժամանակ չեն պետք: Ճիշտ է, մի շարք տեղերում, օրինակ Նորքի զանգվածում, Մալաթիայում արդեն դրված են լրագրային նոր կրպակներ: Հերթը է Հանրապետական հիվանդանոցի մոտի կրպակը: Սակայն այն տեղերում, որտեղ փորձ ինչ հաղթել են, տեղն արդեն զբաղված է առեւտրական կրպակով: Օրինակ, Անասնաբուժական ինստիտուտի մոտ, «Բարեկամություն» մետրոյի մոտ, Աբովյան պուրակի մոտ: Ճիշտ է, կրպակները դնում են այրվածներից մի քանի մետր հեռու, խոսել չես կարող, իսկ առավոտները թարմ լրագրերի փոխարեն ձեզ կարող են առաջարկել ծամոններ, սնիկերսներ, [illegible] ու այլ վիսկի...

Վ. ՑԻԵՏՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

«ԲԱՆԱԿԸ ՄԵՐ ԳՈՅԱՏԵՎՄԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԵՐԱՇԽԻՔՆ Է»

Սամվել Բաբայանը ծնվել է 1965 թ. Ստեփանակերտում: Ավարտել է տեղի թիվ 7 դպրոցը: 1983-85 թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: Ղարաբաղյան շարժման ակտիվ մասնակից է: 1991 թ., Սաֆոնով-Պոլյանիչկո ռեժիմի ժամանակ բանտարկվել: Վեց ամսվա բանտարկությունից հետո փոխանակվել է Ադրբեջանի գլխավոր դատախազի տեղակալի հետ, որին «առեւանգել» էին Սամվելի զինակիցները, եղբոր՝ Կարոյի գլխավորությամբ: Ղարաբաղի առաջին ֆիդայական ջոկատների կազմակերպիչներից է, «Օղակ» օպերացիայի ժամանակ իր ջոկատով ազատագրել է Հադրութի շրջանի Ծամձոր գյուղը: Անմիջապես մասնակցել է Խոջալուի, Ղարադաղլուի, Շուշիի ազատագրմանը: Հետագա ռազմական գործողությունները մշակվել եւ իրականացվել են նրա ղեկավարությամբ: ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր է: Ամուսնացած է, ունի երկու երեխա: Ստորեւ ներկայացնում ենք ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտի ղեկավար ՄԱՔՍԻՄ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ հարցազրույցը ԼՂՀ զինված ուժերի հրամանատար ՍԱՄՎԵԼ ԲԱԲԱՅԱՆԻ հետ: Հարցազրույցը կատարվել է անցյալ շաբաթ Մասաղիսի գավառի միջադեպից առաջ, որի կապակցությամբ ԼՂՀ ՊՊԿ խիստ քննադատեց պաշտպանության բանակի ղեկավարությանը:

— Սկսենք այս հարցազրույցը ամենակարեւոր հարցից՝ մենք բանակ ունե՞նք, թե ոչ:

— Ունենք: Իր բոլոր անկատարելություններով հանդերձ, հանրապետությունն այսօր ունի կանոնավոր բանակ: Այն ի վիճակի է բռնամու ներխուժումներից պաշտպանել մեր սահմանները, ապահովել ճակատի խաղաղ աշխատանքը: Ավելին, եթե բնակչության անվտանգության ապահովման համար հարկ լինի բռնամուն հարվածել իր իսկ տարածքում, մեր բանակը կարող է կատարել նման առաջադրանք:

— Ինչպե՞ս ծնվեց կանոնավոր բանակ ստեղծելու գաղափարը:

— Դեռեւս այն ժամանակ, երբ ազատագրեցինք Շուշին եւ բացեցինք Լաչինի միջանցքը, զգում էինք, որ երկար ժամանակ ռազմական հաջողությունը պահպանելու համար պետք է ստեղծել կանոնավոր բանակ: Շատերն այս մտքի հետ համաձայնում էին, բայց կոնկրետ քայլեր չէին անում: Թերեւս այստեղ էլ թույլ տվեցինք բացթողումներ: Հետո սկսվեց անհաջողությունների ծանր շրջանը: Շահումյանը կորցրինք, ապա Մարտակերտի շրջանի մեծ մասը: Շատերը կորցրին հավատը մեր ուժերի նկատմամբ: Հուսալքությունը դարձավ մեր ամենամեծ թշնամին:

Անհաջողությունների գոտին հաղթահարելու համար անհրաժեշտ էր բեկումնային վճռական հակահարված տալ: Դա հնարավոր էր միայն լավ պատրաստված կանոնավոր բանակի ուժերով, որը մենք չունեինք:

Սկզբնական շրջանում շատ դժվար էր երբ: շատ ջոկատներ չէին ենթարկվում ընդհանուր կարգապահությանը, ուժերը ցանուցիր էին գործում: Ասկերանի շրջանում համեմատաբար հեշտ էր գործընթացն անցել եւ արդյունքն էլ շուտ էր աչքի ընկել:

Անցյալ տարվա օգոստոսից բանակի ստեղծման գործընթացը սկսեց առաջ գնալ: Իհարկե, չի կարելի ասել, թե մենք արդեն բանակի ստեղծման հետ կապված բոլոր հարցերը լուծել ենք: Ոչ, բայց այսօր բանակում ստեղծվել է զորանոցային ռեժիմ, բացառվում է այն, որ հրամանատարության կողմից դրված մարտական առաջադրանքը չհամարվի մարտական հրաման: Ուրիշ խնդիր է, որ միշտ չէ, որ հրամանները ուղղակի կատարվում են: Դա արդեն կապված է բանակի պատրաստվածության հետ: Բանակային կյանքի մեխանիզմներն ստեղծվում են եւ մարտից մարտ կատարելագործվում:

— Ներկայումս մամուլում շատ է խոսվում ԼՂՀ բանակի հարձակողական գործողությունների մասին, ակնարկում են, որ բանակը շահագրգռված է այդ գործողությունների մեջ:

— Այո, որոշ թերթեր խոսում են այն մասին, որ իբր բոլորը խաղաղություն են ցանկանում, բացի բանակից: Դա ճիշտ չէ, այն, ինչ անում է բանակը, միայն ու միայն երկու նպատակ է հետապնդում՝ ապահովել բնակչության անվտանգությունն ու պետական սահմանների անձեռնմխելիությունը եւ ապա հարկադրել թշնամուն ճանաչել մեր ազգային իրավունքները: Մեր բոլոր գործողությունները համաձայնեցված են ԼՂՀ ղեկավարության հետ: Օրինակ վերցնենք Քելբաջարի ազատագրմանը: Առանց դրա հնարավոր չէր Մարտակերտի շրջանի բռնագաղթվածներին վերադարձնել իրենց բնակավայրերը, որովհետեւ միշտ էլ վտանգ կար, որ թշնամին կարող է հարվածել թիկունքից: Կար մի ժամանակաշրջան, երբ խուճապի մատնված մարտակերտցիները թողնում էին ոչ միայն իրենց բնակավայրերը, այլեւ լքում էին շարքերը: Վիճակն այժմ բոլորովին ուրիշ է, ներկայումս շրջանի սահմանները պաշտպանում են միայն շրջանի զորամիավորումները:

Մեկ ուրիշ օրինակ վերցնենք: Ինչո՞ւ հարկ եղավ ազատագրական դարձնել Աղդամ քաղաքը: Նախ, անհրաժեշտ էր վերջ դնել Աղդամից իրականացվող Ասկերանի եւ Ստեփանակերտի հրետակոծությանը եւ ապա հարկադրել թշնամուն նստել բանակցությունների սեղանի շուրջ: Ինչպես հայտնի է, Աղդամի անկումից հետո տեղի ունեցավ Ադրբեջան-Ղարաբաղ առաջին պաշտոնական երկխոսությունը, որը, սակայն, միջազգային որոշակի ուժերի հրահրմամբ Ադրբեջանը չցանկացավ շարունակել:

— Համաշխարհային մամուլը եւ միջազգային ատյանները շտապեցին դատապարտել ԼՂՀ բանակի առաջխաղացումը: Բայց մենք մարտական գործողություններ ծավալեցինք նաեւ ռազմաճակատի հարավային հատվածում: Ինչպես այդ հասկանալ՝ ծեծո՞ւմ ենք նետում համաշխարհային կարծիքին, հակադրվո՞ւմ ենք միջազգային ուժերին: Հանդուգն չէ՞ մեր կեցվածքը:

— Առաջին հայացքից այդպես է թվում, բայց իրերի իրական վիճակը բոլորովին այլ բան է ասում: Ինչպես գիտեք, 1991 թ. «Օղակ» օպերացիայով Հադրութի հարավարեւմտյան 24 գյուղեր ազերիները գրավեցին: Երկրորդ, Ֆիզուլուց եւ Կուբաթլուից անընդհատ հրետակոծվում էին Մարտունին, Հադրութը, Էդիլլուն եւ մյուս հայկական բնակավայրերը, Լաչինի միջանցքը: Եւ երրորդ, մենք նրանց համոզվել ենք, որ Աղդամով ամեն ինչ չի վերջանում, որ նրանք պետք է հաշվի նստեն ստեղծված իրողության հետ: Ահա այս նկատառումներն էլ հարկադրում էին ակտիվացնել ռազմական գործողությունները հարավ-արեւմտյան մասում: Արդյունքում մենք ունեցանք Ադրբեջան-Ղարաբաղ հանդիպումը Մոսկվայում, Ռուսաստանի Դաշնության հովանավորությամբ: Ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ Լեռնային Ղարաբաղը որպես հակամարտության կողմ միջազգային ճանաչում ստացավ մեր ռազմական հաջողություններից հետո: Ուժը ճանաչվում է: Նորից եմ կրկնում, ԼՂՀ բանակը խաղաղություն է ցանկանում եւ, իմ կարծիքով, որպեսզի խաղաղությունը շուտ գա, մենք պետք է ուժեղ, մարտական բանակ ստեղծենք:

Ադրբեջանական կողմը մի քանի անգամ խնդրել է երկարացնել հրադադարը: Մենք համաձայնել ենք դրան, չնայած լավ գիտակցում ենք, որ նրանք այդ ժամանակը օգտագործում են ուժերը վերադասավորելու համար: Մենք նույնպես պատրաստվում ենք դիմավորել թշնամուն ինչպես հարկն է:

— Վերադառնանք բանակի ստեղծման հետ կապված խնդիրներին: Ինչպե՞ս եք պատկերացնում ԼՂՀ բանակը:

— Դա պետք է լինի ժամանակակից զենքով զինված, մարտունակ, շարժուն մի կազմավորում, որ պատրաստ է հանրապետության ցանկացած կետում հակահարված տալ թշնամուն, պաշտպանել մեր սահմանները օդում եւ ցամաքում: Առանց այդպիսի բանակի ես հնարավոր չեմ համարում ԼՂՀ-ի գոյատեւումը:

— Այնպես է ստացվել, գուցե դա ղարաբաղյան շարժման առանձնահատկություններից մեկն է, որ բանակի բարձր հարկերում հայտնվել են մեր ֆիդայի տղաները, որոնք հայրենասեր ու խիզախ տղաներ են՝ պատրաստ պաշտպանելու մեր հողը, բայց շատերը զինվորական կրթություն չունեն, ոմանք նույնիսկ բանակում չեն ծառայել:

— Իրողությունը հիմնականում այդպես էր սկզբնական շրջանում: Ներկայումս մեր բանակում ունենք հարյուրավոր բարձր որակավորմամբ սպաներ, որոնք լուրջ դպրոց են անցել խորհրդային բանակում: Ինչ մնում է այն բանին, որ շատ հրամանատարներ երեկվա ֆիդայի տղաներն են, ապա նրանք պատերազմի արվեստին տիրապետել են մարտի դաշտում, անցել են դաժան փորձությունների միջով: Մենք ունենք երիտասարդներ, որոնք լուրջ գիտելիքներ ունեն եւ ցանկանում են հայրենիքին ծառայել ԼՂՀ բանակի շարքերում: Հենց նրանք են մեր բանակի իսկական ապագան: Առիթից օգտվելով կցանկանայի դիմել ղարաբաղցի այն կադրային սպաներին, որոնք ծառայում են ռուսական եւ այլ բանակներում, եղբայրներ, վերադարձեք Ղարաբաղ միասին պաշտպանենք հայրենիքը:

— Բանակի ստեղծման ճանապարհին ո՞րն է գլխավոր նվաճումը:

— Այսօր մեր բանակի յուրաքանչյուր զինվոր զինվորական հանդիսավոր երդում է տալիս, եւ վերեւից մինչեւ ներքեւ անառարկելիորեն կատարվում են հրամանատարների հրամանները: Վերջապես մեզ հաջողվեց տնավարի զինվորական ծառայությանը վերջ տալ եւ ներկայումս խստորեն պահպանվում է զինվորական ծառայության զորանոցային կարգը:

Մյուս կարեւոր ձեռքբերումը համարում եմ այն, որ զինվորական տարբեր ծառայությունների համար ստեղծել ենք բազմակամփին նորմալ, տեխնիկապես հագեցված բազաներ: Մենք, օրինակ, կարող ենք հպարտանալ տանկերի նորոգման համալիրով, որտեղ ամեն ինչ դրված է ամուր հիմքերի վրա:

Մինչեւ վերջերս մեր զորանոցները զբաղեցնում էին մանկապարտեզների եւ դպրոցների շենքերը: Մեր ուժերով կառուցել ենք անհրաժեշտ հարմարություններով զորանոցներ, տարբեր զորատեսակների համար ուսուցման կենտրոններ իրենց հրաձգարաններով եւ այլ միջոցներով:

— Ի դեպ, օտար մամուլում կասկած է հայտնվում, որ փոքրիկ Ղարաբաղը տնտեսապես ի վիճակի չէր ծանր բեռել այդքան տեխնիկա, որ մեզ օգնում է Հայաստանը:

— Ասածի առաջին մասը ճիշտ է. մենք իրոք տնտեսապես այնքան հզոր չենք, մանավանդ շրջափակման պայմաններում, որպեսզի ծանր բեռնենք այն քան զենք ու զինամթերք, որքան ունենք ներկայումս: Բայց սխալվում են այդ ամենը ծանր բեռնելու աղբյուրների հարցում: Մեր մարտական կարողությունների 80 տոկոսը, եթե ոչ ավելին, խլել ենք թշնամուց: Այս թեմայի շուրջ մեր զինվորների մեջ անեկդոտներ են շրջում:

— Օրինակ, մեկ անգամյա օգտագործման ինքնաթիռների եւ, ասենք, Ուկրաինայից եւ Թուրքիայից՝ Ադրբեջանի միջոցով մեզ մատակարարվող տանկերի մասին:

— Ինչ մնում է այն հարցին, թե ներկայումս զինվորական ղեկավարությունը ինչի վրա է գլխավոր ուշադրություն դարձնում, ապա մենք ենթադրում ենք, որ թշնամին անհաջողություն կրելով ցամաքում՝ կփորձի օդից հարվածել: Ահա այս ուղղությամբ էլ մենք աշխատում ենք, ըստ որում աշխատում ենք որոշակի հաջողությամբ:

— Կցանկանայի անդրադառնալ կարեւոր մի խնդրի՝ զինվորի ընտանիքի սոցիալական ապահովությանը:

— Բանակում ստեղծել ենք սոցիալական պաշտպանության հատուկ բաժին իր ստորաբաժանումներով, որոնց գլխավոր գործն անձնակազմի սոցիալական պաշտպանությունն է: Շարքային զինվորը պիտի վստահ լինի, որ իր ընտանիքը նյութապես ապահով է: Բացի աշխատավարձից, կոնկրետ ստորաբաժանման հրամանատարը մտերցում է ցուցաբերում առավել կարիքավորների նկատմամբ: Բացի դրանից, տեղական իշխանությունների հետ որոշակի արտոնություններ ենք նախատեսել: Դա հատկապես վերաբերում է զոհվածների ընտանիքներին: Մեր խաղաղացիական եւ ճակատային պարտքն է հոգատարությամբ շրջապատել նրանց: Ունենք արտաքին-տնտեսային հիմնադրամ, որտեղից տալիս ենք անհրաժեշտ նյութական օգնություն:

— Վերադառնանք կրկին խաղաղականությանը: Ի վերջո, պատերազմը խաղաղականության ծայրահեղացված ձեւն է: Ներկայումս Ադրբեջանը, նրա նոր նախագահ Հեյդար Ալիեւը գտնում են, որ մենք պետք է անվերապահորեն վերադարձնենք այն տարածքները, որոնք գտնվում են ԼՂՀ բանակի վերահսկողության տակ: Ընդհուպ նրանք պահանջում են Շուշին վերադարձնել:

— Բանակցությունների ժամանակ միշտ էլ պետք է փոխզիջումներ լինեն, ինչ-որ բան վերցնել եւ փոխարենը ինչ-որ բան տալ: Բայց որ բոլորը վերադարձնենք առանց որեւէ զիջումների, անհնար է՝ ես դա լուրջ չեմ համարում: Ուրիշ բան է, եթե նրանք ճանաչեն մեր պետությունը, մեր անկախությունը: Ոչ մի պատերազմում գրաված հողերը հենց այնպես չեն վերադարձվել եւ մենք չպետք է բացառություն կազմենք:

— 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին հռչակեցինք Լեռնային Ղարաբաղի անկախ պետություն՝ ԼՂՀ: Մեկ տարի առաջ սկսեցինք կանոնավոր բանակ ստեղծել: Ընթանում է նորանկախ ԼՂՀ-ի՝ որպես պետության ստեղծման գործընթացը: Ինչպե՞ս եք տեսնում բանակը պետական այդ կառույցների համակարգում:

— Իմ կարծիքով մենք պետք է ստեղծենք ռազմախաղաղական պետություն: Թշնամական հարեւանության պայմաններում մեզ համար բանակը ծեռ է բերում բացառիկ դեր: Մենք պետք է ունենանք ուժեղ, լավ զինված եւ կուռ բանակ, որպեսզի կարողանանք պաշտպանել մեր անկախությունը, մեր ժողովրդի անվտանգությունը: Եվրոպայի կենտրոնում չենք գտնվում, այլ ոխերիմ երկրների հարեւանությամբ: Մեր երեխաները, ինչպես ասում են, մայրական կաթի հետ պետք է յուրացնեն կռվելու արվեստը, իմանան ովքեր են մեր թշնամիները, ինչպես պետք է նրանց դեմ պայքարել: Դա պետք է դառնա ազգային հոգեբանություն, ազգային մտածողություն: Մեր պատմական ճակատագիրը այդպիսին է:

— Ինչպե՞ս եք գնահատում բանակի դերը Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծման գործում:

— Ինձ թվում է, ես արդեն պատասխանել եմ: Այսօր մեզ ճանաչում են որպես հակամարտության կողմերից մեկը, ներկայումս ԵԱՀԽ-ի Մինսկի խմբի որեւէ կառուցողական քայլ անհնար է առանց մեր մասնակցության, ինչպես նշեցի, մենք հարկադրեցինք Ադրբեջանին անմիջական երկխոսության մեջ մտնել մեզ հետ: Այս ամենում վճռական նշանակություն են ունեցել մեր ռազմական հաջողությունները:

Եթե մենք այնպիսի մի բանակ ստեղծենք, որ կարողանա այսօր եւ հետագայում պաշտպանել մեր անկախ պետությունը, ապահովել մեր բնակչության նորմալ կյանքի պայմանները, ապա վաղ թե ուշ կճանաչեն ԼՂՀ-ի գոյությունը, անկախ պետություն ունենալու մեր իրավունքը: ■

Կարճ

Սիրիայի պատասխանը Թուրքիայի վերջնագրին

Թուրքական մամուլը շարունակում է արձագանքել ֆրդական հարցի առնչությամբ Դամասկոս մեկնած թուրքական պատվիրակության ընդունելությանը: Վերջնագիրը պահանջում է 72 ժամվա մեջ Սիրիայում վերջ տալ PKK-ի գործունեությանը: Առաջին լուրերը տեղեկացնում են, թե այդ պահանջի դիմաց Սիրիան եւ արաբական երկրները ներկայացրել են ջրի հարցը, իրենց հերթին հիշեցնելով, որ Թուրքիան չի հարգում Եփրատի ու Տիգրիսի ջրերի մասին կնքված համաձայնությունը:

«Միլլիյեթը» նոյեմբերի 10-ին մանրամասնություններ է տպագրել այս մասին. լրագրող Յալչն Դողան «կարնաբաղի կասուների» է նմանեցնում պատվիրակության անդամներին, որոնք պորտախոսում էին մեկնելուց առաջ, սակայն Դամասկոսում ստիպված էին Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադի հանդիմանությունները տանել: Ապա Ասադը, ասելով, թե իրենք անկեղծորեն մտադիր են Անկարայի հետ միասին որոշ տարածքային հարցերի լուծում գտնել, շարունակում է. «Սակայն վերջերս Անկարան անհասկանալի կեցվածք է բռնել: Կարծես սպառնում է Սիրիային... Մի կողմից ասում էք, թե ջուր չէք տա, մյուս կողմից, մնաց, որ պատերազմ հայտարարել: ...Այս սպառնալիքներով մեր արժանապատվությունն եք վիրավորում... Անկարայի հայտարարությունները մեծ խռովք են պատճառել Սիրիայի ժողովրդին»:

Յալչն Դողան իրավացի է համարում Սիրիայի նախագահին, գրելով. «Աշխարհում ոչ մի վարչապետ կամ սպայակույտի նախագահ չի ծանուցում, որ պիտի հարվածի... ընդհակառակը, հարվածի ու կասի՝ «մենք բան չարեցինք», ինչպես Իսրայելը: Դափ ու թմբուկով «մենք հարվածելու պատրաստ ենք», ասելը կնշանակի՝ «հարվածելու նպատակ չունենք»»:

Վրաստանի հարավում իրադրությունը կայունանում է

Վրաստանի Մառնեուլի, Դմանիսի եւ Բոլնիսի առավելապես ադրբեջանաբնակ շրջաններում իրադրությունը կայունանում է: Այսպես, Վրաստանի պետության ղեկավարության աշխատակազմին առընթեր շրջանային վարչության ծառայությունից տեղեկացրին, որ վերջին օրերին այստեղ չի առեւանգվել ոչ մի ադրբեջանցի: Ինչ վերաբերում է նոյեմբերի 14-ին առեւանգված Բոլնիսի շրջանի խորհրդատվության տնօրեն Լավրենտի Մագրաձեին, հանցագործները խոստացել են նրան ազատ արձակել մի քանի օր հետո:

Ավելի վաղ հաղորդվել էր, թե հանրապետության այդ շրջաններում լարված իրադրությունը կտրուկ սրվել է ադրբեջանական բնակչության զանգվածային քողումների առնչությամբ, որոնք կապված էին այդ ազգային փոքրամասնության դեմ կատարված հանցագործությունների հետ: Այդ պատճառով օրերս Վրաստան այցելեց Ադրբեջանի պետքարտուղար Լալա Հաջիեւան, որը Վրաստանի ղեկավարության հետ քննարկեց ստեղծված իրավիճակը. Սնարֆ

Իրանի դեսպանատունը հերքում է

«Վերջերս Հայաստանի Հանրապետության թերթերից մի քանիսը, վկայակոչելով օտար մամուլը, լուր են տպագրել այն մասին, թե Իրանի 14 գեներալներ Ադրբեջանի Հանրապետության զինվորներին ուսուցանելու նպատակով մեկնել են այդ երկիր, որը չի համապատասխանում իրականությանը: Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատունը, ճշտելով նշված լուրի կեղծությունը, հայտնում է, որ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը շարունակ ջանք է գործադրել խաղաղասիրական ճանապարհներով եւ միջնորդության քաղաքականություն բանեցնելով հարեւան երկրների, հատկապես Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ գոյություն ունեցող խռովություններին վերջ տալ»:

Այս հերքումը, ի պատասխան թուրքական «Հյուրրիյեթ» թերթի նոյեմբերի 9 եւ 12-ից լույս տեսած մեր հրապարակումների, մենք ստացանք շաբաթ օրը: Ըստ որոշ աղբյուրների, Անկարայում Իրանի դեսպանատունը նույնպես հերքել է «Հյուրրիյեթի» տված լուրերը:

digitised by A.R.A.R.@

Մեքսիկա

ԴԺՎԱՐԻՆ ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐ

Մեքսիկան ֆեդերատիվ հանրապետություն է: Գործող սահմանադրությունն ընդունվել է 1917-ին: Պետության և կառավարության գլուխը նախագահն է, որն ունի լայն լիազորություններ՝ օրենսդրական նախաձեռնության իրավունք, պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաների, նահանգապետերի նշանակում և ազատում, ինչպես նաև օրենքների հրապարակում: Օրենսդրական իշխանության բարձրագույն մարմինը երկպալատ խորհրդարանն է կամ Ազգային կոնգրեսը, որը բաղկացած է պատգամավորների պալատից և սենատից: Կառավարությունը կազմում են նախարարները, գլխավոր դատախազը և չորս դեպարտամենտների ղեկավարները:

Երկրի կառավարող շրջանների գլխավոր կուսակցությունը Ինստիտուցիոն Հեղափոխական կուսակցությունն է (ԻՀԿ), որն իր բնույթով ազգային-ռեֆորմիստական է և գոյություն է ունեցել 1920-ական թվականների վերջերից: Հինգ տարի առաջ 1988-ի ընտրությունների ժամանակ, ԻՀԿ-ի պաշտոնական թեկնածու Կառլոս Սալինասը քիչ էր մնում տանուլ տար պայքարը: Միայն երկար հապաղումից և համակարգչային «սխալ» հաշվարկները վերանայելուց հետո հայտարարվեց, որ նա հաղթանակել է տալով ձայների 50.7 տոկոսի առավելությամբ: Բայց արդեն նրա շրջանն ավարտվում է, և հաջորդ տարվա օգոստոսին սպասվում են նախագահական նոր ընտրություններ: Ինչպիսի՞ն կլինեն դրանք: Փորձելով մեկնաբանել երկրում կատարվող փոփոխությունները, The Economist-ի Մեքսիկայի թղթակիցը հանդեսի նոյեմբերի 12-ի համարում գրում է, որ այս անգամ այդ կուսակցության շարքերից հեռացված այլախոհ համարվող Կուատեմոկ Կարդենասն ու իր համախոհներն ավելի վճռական կլինեն ու կեղծիքի առաջ կանգ չեն առնի: Այդ ժամանակ Կարդենասն ստեղծել էր Դեմոկրատական Հեղափոխության կոալիցիոն մի կուսակցություն (ԴՀԿ), որը որպես ընդդիմադիր հանդես գալով բավական մեծ հարված էր հասցրել ԻՀԿ-ին:

Այժմվանից սկսելով հաջորդ տարվա ընտրապայքարը և նույնը ունենալով մայրաքաղաքի սրտում պայտաձև հավաքված հազարավոր համախոհների առաջ, նա խոստացել է, որ 1994-ի ընտրությունները նախորդի՝ 1988-ի կրկնությունը չեն լինի:

Իսկ ինչպիսի՞ն է իրավիճակը երկրի ներսում: Սալինասի ազատ շուկայական բարեփոխումների խիզախ ծրագրերը կարծես թե վերակենդանացրել են տնտեսությունը, որ 80-ականներին կքում էր պարտքերի ծանրության տակ: Նրա կառավարությունը կարողացել է հավասարակշռել բյուջեն, տարեկան արժեզրկումը 16 տոկոսից նվազեցնել 9,5 տոկոսի և մեծապես ավելացրել հատկացումները առողջապահության, կրթության և երկրի պաշտպանունակության բնագավառներում: Մեքսիկացիների շրջանում այդ քայլերը դրական են գնահատվում և լրացնում են նախագահի «օրինականության» պակասող օղակները: Նրա ժողովրդականությունը իր իշխանության վերջին տարում դեռևս բարձր կարելի է համարել ըստ հասարակական կարծիքի տվյալների: Դրան նպաստում է հատկապես Ամերիկայի և Կանադայի հետ նախատեսվող տնտեսական համագործակցության ՆԱՖԹԱ ծրագրի իրագործումը, որը խոստանում է նոր հեռանկարներ բացել երկրի առաջ:

Այս ամենով հանդերձ, կառավարությունը այնուամենայնիվ հանգիստ չէ: Կարդենասը, թեև երեսուն տարի, իրական վտանգ է ներկայացնում: Վերջինս պնդում է, որ իրեն և իր համախոհներին համամեջ և մինչև օրս չի ճանաչում Սալինասին որպես երկրի օրինական նախագահ:

Նրանից վախենալու այլ պատճառներ էլ կան: Լինելով զավակը այս կուսակցության հիմնադրման տարիների նախագահներից Կարդենաս Լազարոյի, որը 1930-ական թվականներին իրականացրեց մի շարք բարեփոխումներ ազգայնացնելով անգլիական և ամերիկյան նավթային ընկերությունների ձեռնարկություններն ու հողը բաժանելով գյուղացիությանը, նա կարող է իրեն համարել այդ կուսակցության հեղափոխական-ազգայնական ավանդույթների ժառանգորդ և օրինական ներկայացուցիչը և մասսայականություն վայելել հատկապես այն միլիոնավոր մարդկանց շրջանում, ովքեր դեռ չեն օգտվել Սալինասի բարեփոխումներից:

Հասարակական կարծիքի տվյալներով, նա իրոք Սալինասից հետո ամենամեծ ժողովրդականությունը վայելող քաղաքական գործիչն է: Ունի համեստ շարժուձևեր և խոսքերով գործակալի դիմագծեր: Խուսափելու համար հնարավոր արմատական լինելու պիտակից, նա խոստանում է դեմոկրատական լայն միջոցառումներ, «մաքուր» կառավարություն, շուկայական հարաբերությունների և արտաքին առևտրի զարգացում: Հավաստիացնում է, որ սեփականաշնորհված ձեռնարկությունները չի վերազգայնացնի և այդ հարցում կմիջամտի միայն այն դեպքում, երբ հայտնաբերվի «խնամիական կապերի» առկայություն, այն էլ այդ ձեռնարկությունները վերստին վաճառելու նպատակով: ՆԱՖԹԱ ծրագրի մասին ընդհանուր առմամբ կողմ է արտահայտվում, չնայած գտնում է, որ որոշ կետերի շուրջ անհրաժեշտ է վերստին բանակցություններ վարել:

Բայց ընդհանրապես նրա թույլ կողմը տնտեսական հստակ քաղաքականության պակասն է: Նրա ելույթներն առայժմ լի են էժան ժողովրդավարական խոստումներով: Նրա հաջողությունները, ըստ հոդվածագրի, կախված կլինեն հիմնականում երեք գործոններից: (ա) երբ կառավարությունը հավատարիմ մնալով իր խոստմանը թույլ տա նրան եթեր դուրս գալ: (բ) Եթե Ամերիկայի կոնգրեսը «ոչ» ասի ՆԱՖԹԱ ծրագրին և (գ) եթե ԻՀԿ-ի թեկնածուն նվազ ժողովրդականություն վայելող մի անձնավորություն լինի:

Համենայնդեպս, լուրջ պայքար է սպասվում, և երբ կառավարող իշխանությունները ցանկանում են հաղթանակ տանել, նրանք այս անգամ հույսը չպետք է դնեն համակարգիչների «անսխալականության» վրա, այլ իրոք պետք է «ճակատի արդար քրտինքով» վաստակեն այդ հաղթանակը:

Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ՇՈՒԼԿՅԱՆԸ

Կարճ

Սենտ Էկզյուպերիի դիմանկարը թղթադրամի վրա

Անտուան Սենտ Էկզյուպերին (1900-1944)՝ ֆրանսիացի հանրահայտ գրող-հումանիստը, հայտնի է նաև որպես խիզախ օդաչու: Գրողի ստեղծագործությունները այնպես թե այնպես կապված են ավիացիայի, խիզախ մարդկանց հետ: Համաշխարհային երկրորդ պատերազմի ժամանակ Էկզյուպերին ռազմական օդաչու էր, մարտնչում էր ռազմաճակատում: 1944 թվականի հուլիսի 31-ին նա չվերադարձավ մարտական թռիչքից: Գրողը նոր էր ավարտել համաշխարհային ճանաչում ստացած «Փոքրիկ իշխանը» հեքիաթը: Հեքիաթում երգիծանքը զուգակցվում է մարդկային հարաբերությունների գեղեցկության հաստատմամբ: Ֆրանսիան կարողանում է արժանավայել ձևով մեծարել իր մեծ զավակներին: Օրերս ֆրանսիական 50 ֆրանկանոց թղթադրամի վրա երևաց Անտուան Սենտ-Էկզյուպերիի դիմանկարը: Դրամաթուղթը սովորականից քիչ փոքր է: Մի կողմի վրա պատկերված է «Փոքրիկ իշխանի» դիմանկարը, մյուսի վրա՝ ինքնաթիռը:

Նոր թղթադրամի գլխավոր արժանիքը կեղծելուց պաշտպանող հազվագյուտ համակարգն է: Հատուկ ներերը անհնարին են դարձնում պատճենահանումը, որը բարձր որակի գունավոր պատճեններ հանող սարքավորումների երևան գալուց հետո դարձել է դրամանիշների կեղծման ձևերից մեկը: Զարդանկարի տարրերից մեկը փոխում է գույնը՝ մի անկյան տակ կանաչ է թվում, մյուսի՝ կապույտ: «Փոքրիկ իշխան» հեքիաթի գիտակները հիշում են երեխաների և մեծերի համար այդ հեքիաթի հերոսի հայտնի խոսքը. «Ինձ համար գառնուկ նկարիր»: Ֆրանսիական բանկի մասնագետների ձեռով բանաստեղծական այդ գառնուկը դարձել է որպես 50 ֆրանկանոց թղթադրամի պահպանման ևս մի համակարգ: Այն ներկված է սադափի արտասովոր գույնով, որը երկրի շատ դրամարկղերում տեղադրված հատուկ սարքավորման միջոցով ուլտրամանուշակագույնը վերածում է ուլտրամանուշակագույն սադափի գույնի:

Այդքան բարդ և պաշտպանված թղթադրամի ստեղծումը հետապնդում է ոչ միայն նոր թղթադրամը գեղեցիկ և դժվարակեղծ դարձնելու նպատակ: Ֆրանսիայի բանկը, հաղորդում է «Ֆրանս 2» հեռուստատեսությունը, հույսով է դրանով իսկ ցուցադրել ֆրանսիական դրամահատարանի տեխնիկական հսկայական հնարավորությունները՝ նպատակ ունենալով երբևէ ստանալ Եվրահամայնքի ապագա դրամական միավոր էկյուի տպագրության պատվերը:

50 ֆրանկանոց հին թղթադրամը շրջանառությունից չի հանվում: Աստիճանաբար անօգտագործելի դարձած թղթադրամները կոչնչացվեն, և փոխանակումը տեղի կունենա աննկատալիորեն:

ԱՄՆ-ը բանակցում է Հյուսիսային Կորեայի հետ

Միացյալ Նահանգները մտադիր է Հյուսիսային Կորեային առաջարկել որոշ զիջումներ, որպեսզի վերջինս դադարեցնի իր միջուկային ծրագրերի հետագա զարգացումը: Այս առաջարկությամբ, որը դեռևս քննարկվում է, կանխվեն հաջորդ տարի նախատեսված ԱՄՆ-Հարավային Կորեա համատեղ զինավարժությունները, և կվերսկսվի Հյուսիսային Կորեայի հետ բանակցությունների երրորդ փուլը: Դրա փոխարեն Փխենյանը կթույլատրի իր միջուկային պաշարների ստուգումների վերսկսումը և Սեուլի հետ դեսպանորդներ կփոխանակի միջուկային զենքերի վերաբերյալ հարցերի քննարկման համար: Քլինթոնն այս նախագիծը Ասիա-Խաղաղօվկիանոսյան տնտեսական համագործակցության ժողովում քննարկեց Հարավային Կորեայի, Չինաստանի և Ճապոնիայի ղեկավարների հետ: Չինաստանի ղեկավար Ձյան Ձեմինի հետ հանդիպման ժամանակ նա շեշտեց մարդու իրավունքների, առևտրի և սպառազինության բնագավառում առաջընթացի անհրաժեշտությունը: Չինաստանի ղեկավարը նշեց, որ մի երկիր չպետք է խառնվի մյուսի ներքին գործերին: ■

Թունիս

Մոսսադի գործակալն Արաֆաթի մերձավորների մեջ

Վերջերս Իսրայելի գաղտնի ծառայությունների գործակալ բացահայտվեց Թունիսում, Յասեր Արաֆաթի հենց աշխատակազմում, որը իսկական ցնցող մի ազդեցություն գործեց:

Ադնան Հասան Յասինը ՊԱԿ-ի շարքային ծառայող էր: Նա Թունիսում ՊԱԿ-ի կենտրոնակայանի առանցքային գործիչներից էր, «ծերուկի»՝ Յասեր Արաֆաթի վստահելի անձը: Յասինն ազգակցական կապեր ուներ Աբու Մազենի հետ, որն ամիսներ շարունակ վերահսկում էր Օսլոյի գաղտնի բանակցությունները իսրայելցիների հետ: Ադնան Յասինը տեղյակ էր ամբողջ անցուդարձին: Նա էր կազմակերպում պաղեստինցի պատասխանատուների շրջագայությունները, կեղծ անձնագրերով ինքնաթիռի տոմսեր և հյուրանոցի համարներ պատվիրում նրանց համար: Նրան հայտնի էին Արաֆաթի օդանավի թռիչքային ծրագրերը: Ոչինչ չէր վրիպում ամերիկյան գլանակների և լավ ավտոմեքենաների գրեթե հիսնամյա այդ երկրպագուի աչքից:

Յասինի դիմակը պատռվեց այս տարվա հոկտեմբերի 30-ին, երբ Թունիսի ներքին գործոց նախարարությունում կայացած ժողովի ընթացքում ձևակերպվեց նրա ձերբակալման հրամանը. «Մեզ հայտնի է, որ դու աշխատում ես Մոսսադի համար», ասացին նրան: Յասինն անմիջապես խոստովանեց դա, և հայտնի դարձավ նրա գործունեության ամբողջ պատկերը:

Ադնան Յասինը ունկնդիր սարքեր էր տեղադրել Աբու Մազենի աշխատասենյակում գտնվող հալոգենային լամպերի մեջ, ինչպես նաև բուժական այն բազկաթոռի արմնկակալներում, որն ինքն նվիրել էր մեջքի ցավեր ունեցող իր շեֆին: Փոքր մարտկոցներով սարքերը կարող էին տարիներ շարունակ աշխատել այդ մանր ու բարդ սարքերի աշխատանքը, և Յասինը կարողանում էր հեռվից ձայնագրել Աբու Մազենի բոլոր խոսակցությունները: Օսլոյի գաղտնի բանակցությունների մասնակից պաղեստինցիները հենց նրան էին կանոնավորապես հաշվետվություն տալիս: Այդպիսով իսրայելցիներն օրըստօրե տեղյակ էին լինում ՊԱԿ-ի մտադրություններին ու ռազմավարությանը:

Որպես գործակալ, Ադնան Յասինն աշխատանքն սկսեց Փարիզում 1989 թվականին: Դա տեղի ունեցավ լրտեսական վեպերի սովորական սցենարով: Ադնանը հանդիպեց մի կենսուրախ և ձեռներեց մարդու՝ Հալիմին, որը ներկայացավ որպես եգիպտացի և ցանկություն հայտնեց Թունիսում զբոսաշրջության գործ սկսել: Հալիմը առատաձեռն էր, վճարում էր Ադնանի հյուրանոցային և [illegible] տառապող նրա կնոջ բուժման ծախսերը: Հալիմը միջնորդեց, որ Գերմանիայում բնակվող իր ընկերներից մեկը՝ «Աբու Զորջը», իր գարաժում աշխատանքի ընդունի Ադնանի որդուն: Ըստ երևույթին, «Աբու Զորջը» նույնպես Մոսսադի գործակալ էր:

1992 թ. հունիսի 7-ին ՊԱԿ-ի անվտանգության գծով պատասխանատու Աթեֆ Բսեյսոն Փարիզում, երեկոյան հյուրանոց վերադառնալիս սպանվեց: Թեև նախքան այդ կասկածելի անձ էր նկատել և նախազգուշացրել Ֆրանսիայի հակահետախուզության կոմիսարներից մեկին: Վերջինս նրան խորհուրդ էր տվել հյուրանոց չվերադառնալ, բայց պաղեստինցին չէր անսացել նրա խորհրդին: Փարիզում ֆրանսիական ոստիկանության պաշտպանության տակ առնված ՊԱԿ-ի այդ պատասխանատուի սպանությունը աղմուկ բարձրացրեց, քանի որ տարիներ շարունակ, ըստ ՊԱԿ-ի և իսրայելցիների միջև գոյություն ունեցող լուռ համաձայնության, Ֆրանսիայի փողոցները չպետք է մարտադաշտի վերածվեն փոխադարձ հաշվեհարդարների մարման համար:

Հարկ է նշել, որ հատկապես մարդկանց էր հայտնի Աթեֆ Բսեյսոյի երթուղին, և այդ քչերից մեկը Ադնան Յասինն էր: Այդ պահից սկսած Յասինը հայտնվում է Իսրայելի գաղտնի ծառայությունների թակարդում և ստիպված է կատարել նրանց բոլոր պահանջները:

1993 թ. սեպտեմբերին Ադնան Յասինի որդին Ֆրանկֆուրտում գնում է Ռենո-25 շարքի ավտոմեքենա: Գերմանիայի հետախուզական ծառայությունները, որոնք արդեն հետևում էին «Աբու Զորջի» գարաժին, որտեղ աշխատում էր Յասինի որդին, Ֆրանսիայի հակահետախուզությանը նախազգուշացնում են, որ նա պետք է ավտոմեքենան Ֆրանսիայով անցկացնի Թունիս հասցնելու համար: Ավտոմեքենայում հայտնաբերվում են կապի սարքավորումներ: Ի վերջո հետքերը հասցնում են Ադնան Յասինին, որի ձերբակալությունից առաջ Ֆրանսիայի հակահետախուզությունը նախօրոք հայտնում է Թունիսի իշխանություններին և ՊԱԿ-ին:

Սակայն հետախուզական աշխատանքում ամեն ինչ չէ, որ լիովին պարզ է դառնում: Հայտնի չէ, թե իրականում ով է վերջ դրել Ադնան Յասինի լրտեսական գործունեությանը, քանի որ հետախուզական ծառայությունները լռում են այդ մասին: Հայտնի է միայն, որ Յասինը միակ չէր գործում. Յասեր Արաֆաթի կողքի ծառայությունում աշխատում էր մեկ ուրիշ պաղեստինցի՝ Մոհամմեդ Սադեկը, որին նույնպես մեղադրում են Մոսսադի գործակալ լինելու համար:

Իրազեկ լինելով պաղեստինցիների մտադրություններին, իսրայելցիներն ի վերջո համաձայնագիր ստորագրեցին ՊԱԿ-ի հետ: Այժմ Արաֆաթը չի կասկածում, որ Յիցխակ Ռաբինը ճշմարտությունն էր ասում, պնդելով, թե Իսրայելը մի քանի անգամ հնարավորություն է ունեցել ազատվելու Արաֆաթից, բայց չի արել: Թերևս Ադնան Յասինի հաղորդած տեղեկությունները նպաստել են բանակցությունների հաջող ավարտին: Փաստորեն, առանց իր իմացության, լրտես Ադնան Յասինը դարձել է խաղաղության գործակալ:

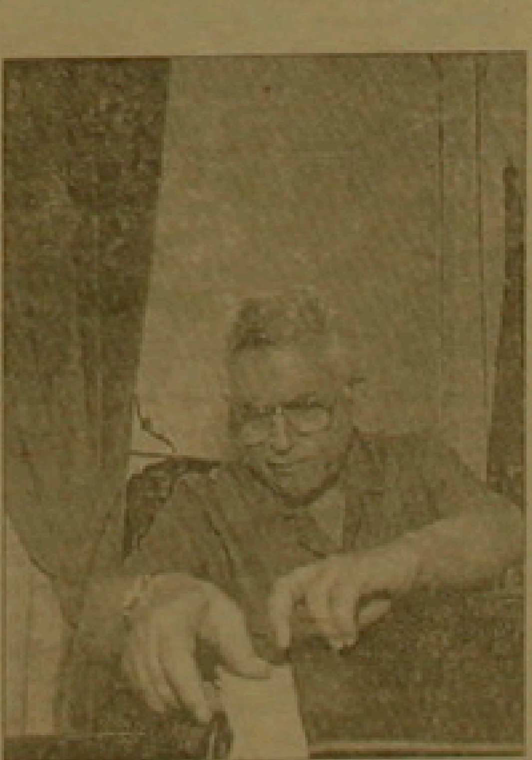

Աբու Մազեն

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Էկրան

ՄՏԱԾԿՈՏ, ՏԽՈՒՐ, ԼԱՎ ԿԻՆՈ, ՍԻՐՈՒՆ ԿԻՆՈ

Դեբյուտների փառատոնի գլխավոր՝ Միշել Լեգրանի մրցանակը շնորհվեց կինոռեժիսոր Վիգեն Չալդրանյանին՝ «Ձայն բարբառոյ» ֆիլմի համար. սա 10-12 տարվա ստեղծագործական կենսագրություն ունեցող բեմադրիչի 11-րդ մրցանակն է, այս ֆիլմի համար՝ վեցերորդը. «...Ինձ համար բոլոր մրցանակներից ամենաթանկն է, որովհետեւ ամենաերջանիկ երեւույթը հայրենիքում գնահատվելն է», Վ. Չալդրանյան։

Նոր լվացած մեքենաներն ու լիմուզինները հեղեղել են բակը։ Կինոտան միջանցքներում ճեմում են սեւ դեկոլտեներով կանայք ու թիթեռնիկ-փողկապով, ֆրակ հագած տղամարդիկ։ Շամպայն, թխվածք, շքեղ վարդեր...

Այս ամենն օպերատոր Ալբերտ Յավուրյանի փափագն էր. առաջին զուտ հայկական կինոփառատոնի կազմակերպման համար երկրում գործող բազմաթիվ դրամատներից եւ ոչ մի միավոր չի ծախսվել։

«Կապրենք, կտեսնենք», գրեցինք մենք, երբ «Նոր անուններ» կինոդեբյուտների առաջին հայկական փառատոնից առաջ կազմակերպված մամուլի ասուլիսում կինոբեմադրիչ Հարություն Խաչատրյանն ամենայն պատասխանատվությամբ հայտարարեց, որ բարձ սոյան հոսքը հայ կինո շարունակվում է։

Ապրեցինք, եւ պարզվեց, որ կինոբեմադրիչի աչքը չէր խաբել. գոնե ոչ խաղարկային ֆիլմերի յուրօրինակ ծնունդների հոսքը Հայաստանում ստեղծվող կինո շարունակվում է։

Փառատոնը 3 անգամ ավելի ֆիլմ ներկայացրեց (ինչն անսպասելի էր ոչ միայն հանդիսատեսի, այլեւ ժյուրիի համար)։

Երիտասարդական ժյուրին՝ հայկական մանկավարժական ինստիտուտի կուլտուրայի ֆակուլտետի ռեժիսորական բաժնի ուսանողները, իրենց մրցանակակիր ընտրեցին մոսկովյան բարձրագույն կուրսերում նկարահանված «Տուպ» ֆիլմը (Տիգրան Խզմալյան) եւ լավագույն դերակատարման համար՝ Միքայել Պողոսյանին («Ձայն բարբառոյ»)։

Ստանիսլավսկու եւ Վախթանգովի հիմնադրամը, նշելով, որ հայկական կինոյի մահվան մասին լուրերը խիստ չափազանցված էին, «Տուրանդոտ» մրցանակը շնորհեց Արա Երնջակյանին «Ժամկետը 7 օր» կինոբեմադրության բարձր մակարդակի համար։ Երնջակյանին առայժմ հանձնվեցին միայն Վախթանգովի դիմանկարն ու Գեւորգ Դավթի ոլիների ժողովածուն՝ նախատեսված 100 հազար ռուբլին ազգային դրամով փոխնակվելուց հետո տալու խոստումով։

Ազգային ֆիլմադարանի տնօրեն Գարեգին Զաքոյանը ոսկի վրա արված առաջարկից հետո 100 հազար ռուբլու մրցանակ սահմանեց եւ հայտարարեց, որ այն կշնորհվի Միքայել Վարդանովին («Փարաջանով. վերջին գարուն»)։

Վավերագրական ֆիլմերի «Հայկ» կինոստուդիայի եւ «Կամք» հիմնադրամի մրցանակը՝ 50 հազ. ռուբլի թղթային դրամ, կինոբեմադրիչ Ռուբեն Գեւորգյանցը հանձնեց այն ֆիլմին, որն ամենահումանիստականն էր, ամենապրոֆեսիոնալը (Արմեն Դովլաթյան)։

Ժյուրիի նախագահ կինոգետ Միքայել Սամբուղյանը՝ նշելով, որ ոչ մի մրցանակ չի շնորհվել միաձայն, եւ որ վերջնական փակ նիստը շարունակվել է 6 ժամ, ներկայացված ֆիլմերի պրոֆեսիոնալ մակարդակը գնահատեց խիստ բարձր, դժգոհելով, որ ցանկում չկար մեր ժամանակների ու այս ճակատագրական օրերի մասին որեւէ ժապավեն։ Նա հատկապես առանձնացրեց «Հայկ» եւ «Մերոնք» կինոստուդիաների աշխատանքը։

«Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթի սահմանած մրցանակը ժյուրիի միակ կին անդամ կինոգետ Սուսաննա Հարությունյանը հանձնեց «Մասաղ» եւ «Օր» ֆիլմերին (Ռուբեն Հովհաննիսյան)։

Կինեմատոգրաֆիստների միության մրցանակը ստեղծագործական յուրահատուկ ձեռագրի համար՝ վարչության նախագահ կինոբեմադրիչ Սերգեյ Իսրայելյանը հանձնեց Սամվել Ավետիսյանին («3 նավազ սոր անմասում»)։

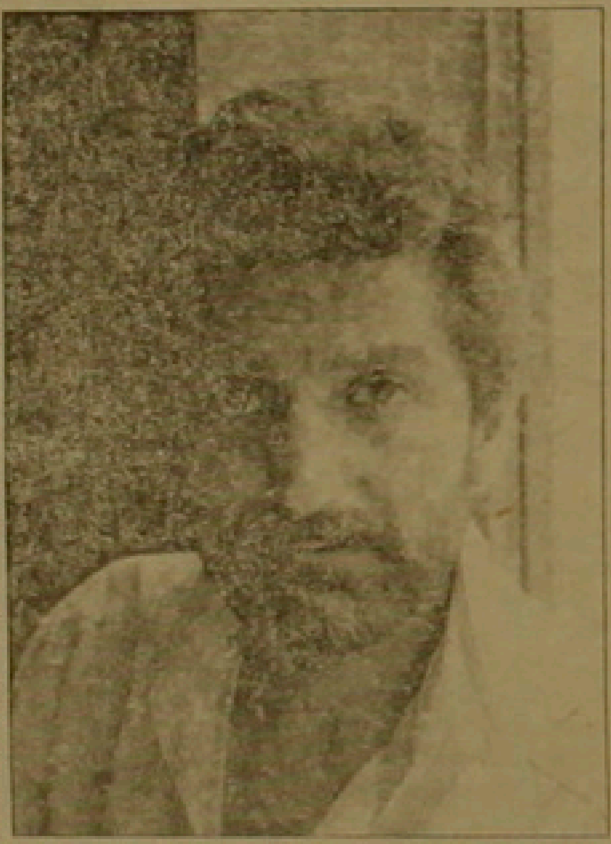

«Հայֆիլմի» մրցանակները կինոստուդիայի ավանդույթները լավագույնս շարունակելու համար շնորհվեցին «Կոլե» (Արմեն Դովլաթյան) եւ «Կիսանդրի» (Ռուբեն Եղոնկյան) ֆիլմերին։

Ժյուրիի անդամ կինոբեմադրիչ Ներսես Հովհաննիսյանը, նշելով, որ ըստ իր կարծիքով «Փարաջանով. վերջին գարունը» դեբյուտ չէ, այն անվերապահորեն օպերատորի դեբյուտ կոչեց եւ լավագույն վավերաֆիլմի մրցանակը հանձնեց Միքայել Վարդանովին։

Լավագույն կարճամետրաժ խաղարկային ֆիլմ ճանաչվեց Եղգար Բաղդասարյանի «Խաղերը»։

Լիամետրաժ լավագույն խաղարկային ֆիլմի մրցանակակիր չճանաչվեց եւ ոչ մեկը։

Ալբերտ Յավուրյանը Հայկ Բոյաջյանին («Անդրաձայնություն») հանձնելով մրցանակը, հայտնեց, որ մեր կինոյին մի շատ կարեւոր բան է պակասում. դրամատուրգներ. «Հաջորդ կինոփառատոնը, որը կուզենայի ինքս կազմակերպել, կլինի հայ կինոդրամատուրգների փառատոն»։

Միշել Լեգրանի մրցանակի համար խոստացված 300 հազար ռուբլու հանձնումը ետ հետաձգվեց, եւ Վիգեն Չալդրանյանին տրվեց Միշել Լեգրանի ստորագրությամբ Մատենադարանում ձեւավորված մրցանակագիրը։

Խիստ բարձր գնահատվեց հայկական մանկավարժական ինստիտուտի կուլտուրայի ֆակուլտետի ավանդը. հայ նոր կինոյում փառատոնի մասնակիցները մեծավ մասամբ այս ֆակուլտետի շրջանավարտներ են։

Կինոյի պատմության այս շեղ նոր երիզը, որ համեստորեն ցցվեց գորշ ու գրեթե լճացյալ փառատոնում, վկայում է նաեւ, որ մեր կինոն ձեռագիր է ստեղծում. կինոդրամատուրգիայի հենքով այն չի զարգանում, նրա նախահիմքը խոհական քնարերգությունն է ու զգացմունքը։ Հայերեն, ահա թե ինչու, անգերազանցելի ոչ խաղարկային ֆիլմեր են ստեղծվում, ինչով համաշխարհային կինոարվեստը գոնե առայժմ չես հեղեղի։ Մենք չունենք հզոր կինո։ Մենք ունենք լավ կինո։ Մտածկոտ, տխուր, լավ կինո, սիրուն կինո։

Ի՞նչ ենք այդքան մտածում...

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Լուրերի Հոսք

Քննարկվում է ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգությունը

ԱՊՀ զինված ուժերի միացյալ հրամանատարության շտաբում կայացավ այդ կազմակերպության գլխավոր հրամանատարի «համագործակցության միջոցով դեպի անվտանգություն» թեմայով զեկույցի ներկայացումը։ Զեկույցը պատրաստվել էր ԱՊՀ երկրների տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնի կողմից։ Ինչպես հայտարարեց ԱՊՀ երկրների պաշտպանության նախարարների խորհրդի քարտուղար, գեներալ-լեյտենանտ Լեոնիդ Իվաշովը, այդ կոլեկտիվ աշխատանքում առաջին անգամ փորձ է արվել հիմնավորել խորը ռազմական ինտեգրացիայի անհրաժեշտությունը եւ կոլեկտիվ անվտանգության համակարգի ստեղծումը։ Խոսքը մեր տարածքի կոլեկտիվ անվտանգության համակարգի մոդելավորման մասին է, որի հիմնական գաղափարը Տաշքենդի պայմանագրի մասնակից պետությունների շրջանակներում սերտ հարաբերություններն են։ Փաստաթղթում նշվում են նման համակարգի ստեղծման ուղիներն ու ժամանակային փուլերը, մասնավորապես ներառում են միացյալ ռազմական ուժերը։ Սնարկ

Ուկրաինան սակարկում է

Արտասահմանյան մամուլը լայնորեն անդրադարձավ սպառազինությունների կրճատման СНВ-1 պայմանագրի վավերացման ուկրաինական գործընթացին։ Մեկնաբանելով Ուկրաինայի Գերագույն խորհրդի կողմից մի շարք վերապահումների ընդունումը, «Վաշինգտոն պոստը» նշեց. «Ուկրաինական խորհրդարանը վավերացրեց պայմանագիրը, սակայն առաջ քաշեց այնպիսի նախապայմաններ, որ քվեարկությունն ավելի քաղաքական գործիք էր, այլ ոչ համաձայնագրի վերաբերյալ վերջնական որոշում, որի քննարկումն այդքան երկար հետաձգվում էր։ Պայմանների ցուցակում առաջին տեղն էր գրավում զգալի ֆինանսական փոխհատուցման պահանջը սպառազինություններից հրաժարվելու փոխարեն։ Պահանջվում էին նաեւ Արեւմուտքի եւ Ռուսաստանի կողմից պաշտպանության եւ անվտանգության երաշխիքներ, եթե Ուկրաինան կատարեր միջուկային զենքից զերծ պետություն դառնալու իր խոստումը։ Իսկ «Նյու Յորք թայմսը» մասնավորապես նշում է. «Ուկրաինայի խորհրդարանը վավերացրեց СНВ-1 պայմանագիրը, սակայն հավանություն չտվեց միջուկային զենքը ոչնչացնելու վերաբերյալ մյուս պայմանագրին։ Դրա փոխարեն խորհրդարանը հայտարարեց փուլ առ փուլ միջուկային զենքը վերացնելու մասին, եթե բավարարվեն իր առաջադրած 13 պայմանները։ Իսկ «Ֆայնենշըլ թայմսը» հիշեցնում է, որ Ուկրաինան իր հզորությամբ աշխարհի 3-րդ միջուկային երկիրն է։ Նրա ժառանգած 176 ստրատեգիական միջուկային հրթիռներն ավելի հզոր են, քան Ֆրանսիայի, Մեծ Բրիտանիայի եւ Չինաստանի միջուկային սպառազինությունը միասին վերցրած։ Այժմ Կիեւը փորձում է Արեւմուտքից 2,8 մլրդ դոլարի ֆինանսական օգնություն ստանալ միջուկային զենքի ապամոնտաժման, անվտանգության արեւմտյան երաշխիքների եւ փոքր հեռավորության տակտիկական հրթիռների փոխարեն, որոնք նա անցած տարի հանձնել էր Ռուսաստանին։ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Գերմանացիները ներդրումներ կանեն Վրաստանում

Նոյեմբերի 17-ին Աջարիա ժամանեց Վրաստանում Գերմանիայի դեսպան Գյունտեր Դալհոֆը։ Դեսպանին ընդունեց Աջարիայի ԳԽ նախագահ Ասլան Աբաշիձեն։ Այժմ, երբ Վրաստանի քաղաքական իրադրությունը կայունանում է, գերմանացիներն սկսել են հետաքրքրություն հանդես բերել այդ երկրի հետ տնտեսական համագործակցության նկատմամբ, ասաց դեսպանը։ Նա հայտնեց, որ Գերմանիայի կառավարությունը մտադիր է Վրաստանին 30 մլն. մարկ վարկեր հատկացնել մասնավոր սեփականատիրության զարգացման համար։ Դրանք հատկացվում են տեւական ժամկետով եւ ցածր տոկոսներով։ Գերմանացի դիվանագետն Աջարիան համարում է Վրաստանի ամենակայուն շրջանը, ուստի այն մեծապես հետաքրքրում է ներդրողներին։ ՆՏ

Տարելից

Մեկ տարի առանց Լուսինեի

«Հետայսու, մենք պիտի լսենք Լուսինեի ձայնը երկնից, զի այնտեղ, երկնում ավելացավ եւս մի հրեշտակ...»։

Վազգեն Ա
Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Նոյեմբերի 20-ին, Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տան մուտքից բոլոր նրանք, ովքեր եկել էին հայ մեծանուն երգչուհի՝ Լուսինե Զաքարյանին նվիրված «Մեկ տարի առանց Լուսինեի» անունը կրող հուշ-երեկոյին մասնակցելու, առավոտյան ժամը 10-ին մեկնեցին Էջմիածին։ Այնտեղ, ս. Գայանե տաճարի հարեւանությամբ գտնվող դամբարանում, որտեղ հանգչում է երգչուհու մարմինը, բացի այս միջոցառման մասնակիցներից հար-գանքի իրենց տուրքն էին եկել մատուցելու նաեւ նրա երգարվեստի այն երկրպագուները, ովքեր անտեղյակ էին կատարվելիք միջոցառման, բայց գտնվում էին տաճարում։ Երգչուհու շիրիմը ծածկվեց բազմ. ճերմակ ծաղիկներով։ Ներկա գտնվողներից գրեթե բոլորին թվում էր, թե նույն պահին, այդ տխուր րոպեներին, երբ ծխում էր խունկը, եւ ամենքն ակնածանքով շրջապատել էին շիրիմն անհավասարելին հավասարելու համար, ինչ-որ տեղ, հեռուներից գալիս է նրա կախարդիչ երգն ու ինքնամոռացության բերում։

Հետո ավտոբուսը մասնակիցներին նորից բերեց Երեւան, Կամերային երաժշտության տուն, ուր երաժշտանոցի հրաշալի նախաձեռնությամբ բացված էր երգչուհուն եւ իր արվեստը ներկայացնող ցուցահանդես, որտեղ էլ 14-ին սկսվեց հուշ-երեկոն։

Բացման խոսքով հանդես եկավ Կամերային երաժշտության տան տնօրեն Ռոբերտ Սահակյանը, իսկ Ներսես սրբազանը հաղորդեց Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգեն Առաջինի օրհնությունը։ Ելույթներ ունեցան նաեւ պրոֆ. Հովհաննես Բարսեղյանը, մշակույթի փոխնախարար Ստեփան Լուսիկյանը։ Հնչեցին հուշեր, երախտիքի խոսքեր, որոնք թերեւս սաստկացրին երգչուհու ամուսնու Խորեն Պալյանի եւ հարազատների չամոքվող ցավը, բայց ինչ-որ տեղ երեւի մեղմացրին վիշտը, զի նրանք միայնակ չէին, որովհետեւ նրանց վիշտը բաժանում են բոլորը։

Ներկաների մեջ էին սիրված երգչուհու արվեստակից ընկերները։ Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի երգչախումբը (ղեկ. Հովհ. Դարբինյան), երգեհոնահար Վահագն Ստամբոլցյանը, դոկտ. Յուրի Հայրապետյանը, «Տաղարան» համույթը (ղեկ. Երվանդ Երկանյան), «Նաիրի» արական երգչախումբը (ղեկ. Մկրտիչ Մկրտչյան), ասմունքողներ Սիլվա Յոզբաշյանը, Վերա Հակոբյանը, Վլադիմիր Աբաջյանը։

Ամեն ինչ արվել էր, որպեսզի տարելիցը նշվի ըստ արժանվույն, որպեսզի Լուսինեին նվիրված մեկ օրն ամբողջությամբ անցնի Լուսինեով, նրա հոգեզմայլ երաժշտությամբ, նրա չքնաղ արվեստով։ Իսկ «Երգում է Լուսինե Զաքարյանը» տեսաժապավենի ցուցադրումը միջոցառման վերջում պարզապես կենդանի դարձրեց նրա ներկայությունը։ Եվ ինչպես իր խոսքում ասաց պրոֆ. Հովհաննես Բարսեղյանը, թվում էր, թե նա ուր որ է, բեմի աջ անկյունից, երգեհոնահարի կամ դաշնակահարի ուղեկցությամբ ներս կգա, կծածկի հոլանի թեւերը, կմիացնի ձեռքերը, կբարձրացնի ճակատը, խոնարհ ու գեղեցիկ աչքերը եւ իր հոգեպարար, հրեշտակային ձայնով մահկանացուների աղոթքները կտանի առ երկինք։

[illegible] ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Բյուզանդ Կոճամանյան

Նոյեմբերի 16-ին Լոս Անջելեսում իր մահկանացուն կնքեց տաղանդավոր գեղանկարիչ Բյուզանդ Կոճամանյանը։ Ծնվել էր 1909-ի դեկտեմբերի 31-ին, Տրապիզոնում։ Մեծ Եղեռնի ահավորից մազապուրծ տեղափոխվում է Հունաստան, որտեղ էլ առնում է նկարչության իր առաջին դասերը։ Ապա 1927-ին փոխադրվում է Կահիրե, որտեղ բարեկամանում է գեղանկարիչ Օննիկ Ավետիսյանի եւ երգիծանկարիչ Սարուխանի հետ։ 1927-1930 թթ. հաճախում է «Լեոնարդո դա Վինչի» Գեղարվեստի վարժարանը, որն ավարտելուց հետո մեկնում է Հռոմ ուսանելու տեղի գեղարվեստի ակադեմիայում։ Այստեղ միաժամանակ հետեւում է «Վիլլա Մեդիչի» դպրոցի դասընթացներին։

Բյուզանդ Կոճամանյանն իր ստեղծագործություններով մասնակցել է Սան Պաուլոյի եւ Վենետիկի երկամյա ցուցահանդեսներին։ Տարիների ընթացքում անհատական ցուցահանդեսներ է ունեցել Ալեքսանդրիայում, Կահիրեում, Հռոմում, Բեյրութում, Նյու Յորքում, Տորոնտոյում, Մոնրեալում, Վաշինգտոնում, Լոս Անջելեսում, Ֆրեզնոյում։ Նրա նկարները գտնվում են Museum of Art-ում (Կահիրե), The Fine Arts Museum-ում (Ալեքսանդրիա), Հայաստանի ազգային պատկերասրահում, Վենետիկի եւ Վիեննայի Մխիթարյան հայրերի եւ Կիլիկիո կաթողիկոսարանի թանգարաններում ու անհատական հավաքածուներում։

digitised by A.R.A.R.@

Մարտի Հնչ

Գնահատում են ռուս-էստոնական բանակցությունների արդյունքները

«Չորեքշաբթի օրը Լոկուսալուում ավարտված ռուս-էստոնական բանակցությունների արդյունքները դժվար է միանշանակ գնահատել, քանի որ դրանցում անչափ շատ հարցեր քննարկվեցին», ՌԻԱ-ի թղթակցին ասաց Ռուսաստանի պատվիրակության ղեկավար Վասիլի Սվիրինը: Նրա խոսքերով, ժամանակորաթես առաջընթաց է նկատվել ռազմական հարցերում: «Այսպես, մեր կառավարությունը համաձայնեց էստոնիայից ռուսական զորքերը դուրս բերել մինչեւ 1994 թ. օգոստոսի 31-ը, եթե էստոնական կողմը եռանդագին ժամանակի մեր տեղաբաշխման վայրերում զորքերի տեղավորմանը, այդ նպատակով ռուսական գումարի հատկացմանը», ընդգծեց Սվիրինը: «Միեւնույն ժամանակ Ռուսաստանի պատվիրակությունը խիստ դժգոհություն արտահայտեց այն բանից, որ էստոնական կողմը հրաժարվում է կատարել միջպետական հարաբերությունների պայմանագրի երրորդ հոդվածը, որի համաձայն հանրապետությունում ապրող յուրաքանչյուր անձի իրավունք է տրվում քաղաքացիություն ընտրել կամքի ազատ արտահայտմամբ», նշեց պատվիրակության ղեկավարը: Էստոնիայի պատվիրակության ղեկավար, պաշտպանության նախարար Յուրի Լույկը ավելի զուսպ էր բանակցությունների արդյունքների գնահատման հարցում: «Մենք առանձնակի հաջողություն չունեցանք այդ բանակցություններում եւ դրանց արդյունքը լավագույնը չէր», հայտարարեց նա ՌԻԱ-ին: «Բայց մենք գոհ ենք այն բանից, որ այդպես ռուսական տեղաշարժեր կան Լոկուսալուի բանակցություններում, որոնք կքննարկենք վաղը կառավարության նիստում», նշեց էստոնիայի պատվիրակության ղեկավարը:

Սնարք

Ռուս-լատվիական բանակցությունները ընդհատվեցին

Ինչպես հաղորդեց ԼեՏԱ գործակալությունը, Յուրմալայում նոյեմբերի 15-17-ը անցկացվել է ռուս-լատվիական բանակցությունների հերթական փուլը զորքերի դուրսբերման շուրջ: Այդ փուլն սկսելուց առաջ ռուսական կողմը հայտնել էր, թե Ռուսաստանը համաձայն է իր զինված ուժերը Լատվիայից դուրս բերել մինչեւ 1994 թ. օգոստոսի 31-ը, եթե վեց տարով իրեն մնա Սկրունդեի ստրատեգիապես կարեւոր օբյեկտը: Ինչպես բանակցությունների ավարտից հետո նշեց Լատվիայի ղեկավար Մարտինշ Վիրսիսը, լատվիական կողմը չի մերժել այդ առաջարկությունները եւ արտահայտել է խորհրդարանի ու կառավարության հետ խորհրդակցելու համար բանակցությունների ընդհատման օգտին: Խոսելով այն մասին, թե այնուամենայնիվ ինչ արդյունքի են հասել բանակցությունների մասնակիցները, Վիրսիսը հայտնեց, որ քննարկվել են չորս համաձայնագրեր տրանսպորտային փոխադրումների, երկարատեւ ներդրումների պաշտպանության եւ սահմանամերձ երթերի ռեժիմի վերաբերյալ: Ըստ նախնական պայմանավորվածության, բանակցությունների ներկա փուլը կվերսկսվի դեկտեմբերին:

Սնարք

Լքում են հարազատ տները

Վրացական Գանձախուրի գյուղի բնակիչները, որ գտնվում է Ինգուրի գետի աբխազական ուժերի կողմից վերահսկվող աջ ափին, ստիպված եղան լքել հարազատ տները: Ինչպես Սնարքի թղթակցին հայտնեց Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնի ղեկավար Վալերիան Գոգոլաշվիլին, վերջին օրերին գյուղացիները ենթարկվել էին կողոպուտների, ծեծի, այլ հակաօրինական ծոտնձգությունների, որոնք «ինքնապաշտպանական» պատճառ էին դարձել: Նրա խոսքերով, նման պատկեր է դիտվում նաեւ Ցալենջիխի շրջանի մի շարք բնակավայրերում: Այդ տեղեկությունները հաստատեց Վրաստանի փոխվարչապետ Թամազ Նադարեիշվիլին: Ընդամին նա հայտնեց, որ նոյեմբերի 29-ին ՄԱԿ-ի հովանու ներքո եւ Ռուսաստանի միջնորդությամբ նախատեսված աբխազական ու վրացական կողմերի ներկայացուցիչների բանակցությունները դարձյալ հարցականի տակ են:

Սնարք

ԱՇՈՏ ԱՆԱՍՏԱՍՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅՈԹԵՐՈՐԴ ԳՐՈՍՄԱՅՍՏԵՐՆ Է

Էլինա Դանիելյանը, Տիգրան Նալբանդյանը, Կարեն Պետրոսյանը՝ միջազգային վարպետներ

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ հատուկ «Ազգի» համար հաղորդում է Բուդապեշտի Կուրիերա քաղաքից

Կոնգրեսում սկսվեցին հանձնաժողովների աշխատանքները: Սովորաբար ամենամեծ հետաքրքրությունն առաջացնում են որակավորման հանձնաժողովի նիստերը, որոնցում շնորհվում են միջազգային տիտղոսներ: Հայաստանի շախմատասերների համար ամենաուրախալի նորությունն այն է, որ միջազգային գրոսմայստերի տիտղոս շնորհվեց մեր երկրի բազմակի չեմպիոն Աշոտ Անաստասյանին: Ընթերցողները գուցե զարմանան, բայց այս որոշումն ինչ-որ չափով անակնկալ կլինի հենց իր՝ Աշոտի համար: Եւ ահա թե ինչու: Այն, որ Անաստասյանը խաղում է բարձրակարգ գրոսմայստերի ուժով, կասկածից վեր է: Երիտասարդ երեւանցի շախմատիստը երեք անգամ լրացրել է գրոսմայստերի նորմա, բայց ՖԻԴԵ-ի կանոնները բազմաթիվ ստուգիչ խուլեր են պարունակում: Վերջին երեք մրցաշարերում Աշոտը խաղացել է 27 պարտիա, իսկ պահանջվում է 30-ը: Պակասող երեք պարտիաները երկարատեւ քննարկումների առիթ դարձան: Բարեբախտաբար այդ տարբերակը մենք նախատեսել էինք, եւ ես ներկայացրի «ճնշող պաշտոնական»: Անաստասյանը գրոսմայստերական ուժով խաղացել է նաեւ երկու տարի առաջ Լյուցեռնում անցկացված աշխարհի թիմային առաջնությունում: Այս լրացուցիչ փաստարկը պաշտպանեցին հինգ պատվիրակներ՝ անգլիացի Ռոբերտ Վեյդը, որը նախագահում էր նիստում եւ հատկապես հարգված գրոսմայստեր Ալեքսանդր Մասանովիչը, որը Կուրիերայում Հայաստանին առնչվող բոլոր հարցերում կարծես ողջես օգնության կողմ էր հանդես գալիս: Ի վերջո, Աշոտի հարցը դրվեց քվեարկության: Հանձնաժողովի 13 անդամներից կողմ քվեարկեցին 10-ը (բացի Վեյդից եւ Մասանովիչից նաեւ ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Հունաստանի, Ֆինլանդիայի, Պորտուգալիայի, Արգենտինայի եւ Բրազիլիայի ներկայացուցիչները): Երեքը՝ Ավստրիայի, Ֆիլիպինների եւ Անգլիայի երկրորդ պատվիրակները, ինչպես նաեւ մրցավարներ Կամպոմանեսը, որը նույնպես քվեարկության իրավունք ուներ, ձեռնպահ մնացին:

Եւ այսպես, տաղանդավոր շախմատիստ Աշոտ Անաստասյանը դարձավ Հայաստանի այսօրվա յոթերորդ գրոսմայստերը՝ Վահանյանից, Ա. Պետրոսյանից, Լպուտյանից, Հակոբյանից, Մինասյանից եւ էպինգերի արխ Գասպարյանից հետո: Մեզ համար առանց մեծ խոզմաններ անցան միջազգային վարպետի կոչման շնորհումները: Բոլոր երեք հայտերը, որոնք ներկայացրել էր Հայաստանը, բավարարվեցին, եւ պատվավոր կոչումների արժանացան աշխարհի աղջիկների կրկնակի չեմպիոնուհի Էլինա Դանիելյանը, միջխնջային մրցաշարի մասնակից Տիգրան Նալբանդյանը եւ Ռուսաստանում բնակվող, բայց Հայաստանը ներկայացնող երիտասարդ շախմատիստ Կարեն Պետրոսյանը:

Օլիմպիադա-96-ի վայրի վերաբերյալ հարցի պաշտոնական քննարկումը դեռ առջեւում է: Կոնգրեսի «կուլիսների հետեւում» ամենից բարձր գնահատում են Կասարի հնարավորությունները, որն ինչպես կարծ ու ղեկոյ գնահատեց եկրոպական փնջի պրեզիդենտ Յունգվիրտը՝ «շատ դրամ ունի»: Կոնգրեսը կարող է երկու որոշում ընդունել. կամ միանգամից ընտրել մրցավայրը, կամ առանձնացնել ու պաշտոնական հավակնորդ ճանաչել երկու-երեք երկրների, իսկ բուն քվեարկությունն անցկացնել մեկ տարի հետո: Իմ եւ Հայաստանից համակրող պատգամավորների խնդիրն է նախնառաջ հասնել այն բանին, որ մեր երկիրը ճանաչվի նման հավակնորդ: Մի փոքր եւս զինվենք համբերությամբ:

Գողացել է հարսնացուին

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոարշավորդ Միխայել Շումախերի հեւ (Գերմանիա) հաջորդ մրցաշրջանում հանդես կգա եւս մեկ գերմանացի՝ Հայնց Հարալդ Ֆրենցենը, որը կվարի շվեյցարական «Սաուբեր» թիմի մեքենան:

Շումախերը շատ լավ է ճանաչում իր հայրենակցին, այն պատճառով, որ Ֆրենցենը երեք տարի առաջ «գողացել» է իր հարսնացուին: «Ֆորմուլա-1»-ի հաջորդ մրցարավները խոստանում են «պայթուցիկ» կացություն:

Մաքինրոյի կինը ուրիշի հետ

Աշխարհահռչակ թենիսիստ Մաքինրոյը երբ շրջում էր իր ավտոմեքենայով, թենիսի մարզադաշտի մոտ գտնվող պարտեզում տեսավ իր կնոջը մի տղամարդու հետ խոսելիս մեջ պառկած: Դուրս նետվելով մեքենայից, կատաղած Մաքինրոյը մոտեցավ կնոջը եւ գոռալով ասաց. «Փոխանակ տանը մնաս եւ զբաղվես զավակներիդ դաստիարակությամբ, լրտեսությամբ ես զբաղված»: Այդ ընթացքում Մաքինրոյի ավտոմեքենայի հետեւից մեքենաների հսկայական շարասյուն էր գոյացել, որոնց վարորդները աղմուկ հանելով, սպասում էին, որ Մաքինրոյն ավտոն շարժի եւ բանա ճանապարհը: Թենիսիստը սփոփված մոտեցավ մեքենային եւ արագորեն հեռացավ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Արմեն Սարգսյան. «Պետք է թիմերի քանակը կրճատել»

«Ազգի» հարցաթերթիկին պատասխանում են թիմերի մարզիչները

1. Ինչպե՞ս եք գնահատում մրցաշրջան-93-ը:

2. Ի՞նչ գնահատական կարող եք տալ ձեր թիմի եւ լույքերին:

3. Ի՞նչ առաջարկություններ եւ ցանկություններ ունեք ՀՀ ֆուտբոլային հաջորդ մրցաշրջանի համար:

Այս հարցերով դիմել ենք ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնության մասնակից թիմերի մարզիչներին: Առաջինը խոսք վերցրեց Երեւանի «Արարատի» գլխավոր մարզիչ Արմեն Սարգսյանը:

1. Մրցաշրջան-93-ը հիմնականում գնահատում եմ դրական: Կային բերություններ խաղացանկի կազմման, մարզադաշտերի ընտրության հարցերում: Նորից մրցավարների կողմից բույլ էին տրվում կոպիտ սխալներ: Ֆուտբոլիստների կողմից շարունակվում էին անվայել արարքները մրցավարների, խաղընկերների եւ ֆուտբոլասերների նկատմամբ: Սակայն չպետք է բեւեռափ լինել եւ հաշվի առնելով որ դա մեր անկախ պետության ընդամենը 2-րդ առաջնությունն էր, հարկավոր է ավելի վճռական որոշումներով արմատախիլ անել նշված բերությունները:

2. Ի՞նչ գնահատական կարելի է տալ թիմի եւլույթներին, որը երկու տարում կորցնելով շուրջ 20 խաղացող, այնուամենայնիվ չկորցրեց իր դիմագիծն ու մարտական ոգին եւ արժանիորեն նվաճեց հանրապետության չեմպիոնի կոչումն ու գավաթը. խիարկե միայն ու միայն գերազանց: Մյուս կողմից պետք է խոնարհությամբ չգլխավել եւ ճիշտ գնահատելով իրականությունը չբավարարվել ձեռք բերածով եւ ընտանեկան աշխատանքով ձգտել 1994 թ. մրցաշրջանում էլ լինել բարձրության վրա:

3. Պարտադիր կարգով պետք է մասնակից թիմերի քանակը կրճատել հասցնել 8-ի եւ առաջնությունն անցկացնել 4 շրջանով:

Խաղացանկը կազմելիս պետք է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ ուժեղագույն քանակի թիմերը միմյանց հետ հանդիպեն նույն օրն ու նույն ժամին:

Մրցավարների նկատմամբ խոլիգանական արարքներ բույլ տված ֆուտբոլիստներին ու թիմերի ղեկավարներին հեռացվոր է առանց վարանելու որակազրկել ֆուտբոլից:

Մարզադաշտերի տնօրեններին պետք է պարտավորեցնել մեծ պարտությամբ ցանցապատել խաղադաշտերը: Դա կապահովի ֆուտբոլիստների եւ մրցավարների անվտանգությունը:

Ցանկություն միայն է. հաջողություններ մեր համախոհականներին եւ այն թիմերին, որոնք Հայաստանը ներկայացնելու են եվրոպական մրցաշարերում:

Հին ծանոթների հանդիպումը խաղահրապարակում

Բասկետբոլի կանանց Ֆրանսիայի առաջնություն
10-րդ մրցափուլ

«Տարբ»-«Միրանդ»	77-59
«Ստրասբուրգ»-«Շալլ»	56-50
«Վալանսիեն»-«Ռուան»	91-53
«Սերեն Լուենակ»-«Բուրժ»	50-72
«Բլերմոն»-«Մոնֆերրան»	73-70
«Էէս»-«Նիս»	84-73

«Սերեն Լուենակը», որտեղ խաղում են Անահիտ Հակոբյանն ու Լյուբով Ալեքսանդրովա-Քոչարյանը 1-ին շրջանի նախավերջին մրցափուլում հյուրընկալեց Ֆրանսիայի ամենահարուստ թիմերից մեկին՝ «Բուրժին», որի կազմում հանդես է գալիս նախկին ԽՍՀՄ եւ Ֆրանսիայի բազմակի չեմպիոնուհի Եհենա Խուդաշովան (195 սմ): Վերջինս ավելի լավ պայմաններով Ֆրանսիայի չեմպիոն «Շալլ» թիմից ընթացիկ առաջնության սեզոնին տեղափոխվեց «Բուրժ»:

Խուդաշովան մինչ կլ արդյունավետ է խաղում, իսկ նախորդ առաջնությունում միջինը մեկ խաղում վաստակած միավորների ցուցանիշով (23,4 միավոր) գրավեց 1-ին տեղը: Այս տարի էլ, չնայած սկզբից փոքր-ինչ խաղը չէր ստացվում արդեն հունի մեջ է մտել եւ վեր է բարձրանում ռմբարկուների ցուցակում:

Սակայն «Սերենի» հետ խաղում Խուդաշովան ուժեղ հսկողության տակ էր, առավել եւս, որ նրան լավ էին ճանաչում Ալեքսանդրովան ու Հակոբյանը, որոնք բազմիցս հանդիպել են ԽՍՀՄ առաջնություններում: Եւ պատահական չէ, որ եղեւնան վաստակեց իր համար համեստ 15 միավոր:

Բայց համեստ արդյունավետություն ցույց տվեցին նաեւ Ալեքսանդրովան (14) ու Հակոբյանը (12): 1-ին կիսախաղում երբ «Սերենը» քիչ թե շատ կարողացավ դիմադրել մրցակցին (33-40), ապա 2-րդ կեսում «Բուրժի» առավելությունը ընդգծելի էր:

Առաջնության ռմբարկուները
1. Ստիվենս («Տարբ», ԱՄՆ)՝ 258
2. Սանտակրիեղո («Էէս», Ֆրանս.)՝ 235
3. Ալեքսանդրովա («Սերեն», ՀՀ)՝ 197
4. Նեձոգովա («Մոնֆերրան», Չեխ.)՝ 196
5. Տոնս («Վալանսիեն», ԱՄՆ)՝ 192
6. Խուդաշովա («Բուրժ», Ռուս.)՝ 185
7. Բրուքֆորդ («Նիս», ԱՄՆ)՝ 172
8. Հասել («Ստրասբուրգ», ԱՄՆ)՝ 172
9. Նազարենկո («Շալլ», Ուկր.)՝ 168
10. Սլավչեւա («Միրանդ», Բուլղ.)՝ 162
11. Ֆիլիպկովսկի («Բլերմոն», Ֆր.)՝ 162
12. Պավլովիչ («Ռուան», Սերբիա)՝ 160
13. Կոտակովա («Միրանդ», Սլովակ.)՝ 151
14. Հակոբյան («Սերեն», ՀՀ)՝ 149

Ալեքսանդրովան 10-րդ մրցափուլում էլ արժանացել է գերազանց գնահատականի: Նա 10 խաղից 8-ում ստացել է բարձր գնահատական եւ Ստիվենսի, Սլավչեւայի ու Մասարդի («Միրանդ») հետ առաջատար է:

Առաջնության աղյուսակը
10-րդ մրցափուլից հետո

	Մ	Խ	Հ	Պ
1. Տարբ	19	10	9	1
2. Էէս	18	10	8	2
3. Վալանսիեն	17	10	7	3
4. Միրանդ	17	10	7	3
5. Շալլ	16	10	6	4
6. Բուրժ	16	10	6	4
7. Ռուան	15	10	5	5
8. Բլերմոն	15	10	5	5
9. Նիս	13	10	3	7
10. Ստրասբուրգ	12	10	2	8
11. Սերեն	11	10	1	9
12. Մոնֆերրան	11	10	1	9

ԱՇԱՐՈՏ ԲՈՅԱՋՅԱՆ
Փարիզ

Ամենաթանկ պայմանագիրը

Լարրի Ջոնսոնն ուզում է շիրանալ Մայքլ Ջորդանի փառքին: Նա Ամերիկայի պրոֆեսիոնալ բասկետբոլի (NBA) պատմության ընթացքում ստորագրեց ամենաթանկ պայմանագիրը, որի արժեքն է 84 միլիոն դոլլար:

Բաժինը վարում է ՄԻՀՐԱՆ ԲՈՒՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

արագ

ԱՐԻՆԱ

ԳՈՎԱԶԴԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

որակով

ԳՈՎԱԶԴԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՎ ՏԵՂԱԴՐՈՒՄ ԹԵՐԹԵՐՈՒՄ

ՆԱԵՎ՝
հրավիրատոմսեր,
պաստառներ,
ֆիրմային ոճ,
այցետոմսեր,
բլանկներ:

52-22-48

ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Երեւան

Ոչ պաշտոնական թարգմանություն

Հանուն Աստծո

Հոդվածագրության մրցույթ Իրանի Իսլամական Հեղափոխության հաղթանակի տարելիցի կապակցությամբ

Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատան մշակութային բաժինը մտադիր է Իրանի Իսլամական Հեղափոխության տարելիցի կապակցությամբ 1994 թվի փետրվարի 11-ին կազմակերպել մրցույթ, ներքոհիշյալ հոդվածների համար, եւ յուրաքանչյուր հոդվածի երեք լավագույն հեղինակներին նվիրել արժեքավոր մրցանակներ:

1. Հայ-իրանական բարեկամության պատմական արմատների ուսումնասիրություն (պատմական հոդված):
2. Իրանահայերի դերը Իրանի իսլամական հեղափոխության հաղթանակում (գրական հոդված):
3. Պարսկերեն եւ հայերեն լեզուների փոխազդեցությունները (գիտական հոդված):
4. Իրանցիների եւ հայերի փոխադարձ ծառայությունները (հեսազոտական հոդված):
5. Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Հայաստանի Հանրապետության խաղաղական կապերի ընդլայնման հեռանկարը (խաղաղական հոդված):
6. Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Հայաստանի Հանրապետության մշակութային կապերի ընդլայնման հեռանկարը (մշակութային հոդված):
7. Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական կապերի ընդլայնման հեռանկարը (տնտեսական հոդված):

Նշված հոդվածները պետք է ներկայացվեն առնվազն հինգ եւ առավելագույնը տասը էջի սահմաններում, նախընտրելի է պարսկերեն լեզվով, հոդվածագրի համառոտ կենսագրական տվյալներով, մինչեւ 20.10.1372 իրանական թվի (10.1.1994 թ.) ուղարկվեն Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատուն հասցեն. Երեւան Արաբկիր, Բուդաղյան 1:

Ստացված հոդվածներն ուսումնասիրելուց հետո լավագույն հոդվածագիրների անունները կհրապարակվեն բազմատիրաժ լրագրերում: Կնշվի նաեւ մշակութային բաժնի դիմելու ժամկետը:

ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԲԱԺԻՆ

alex·a

EXCHANGE

Տարադրամի պաշտոնական փոխանակումից առաջ մտածեք Ձեր անվտանգության եւ օգուտի մասին: Մեր ծառայությունից օգտվում են Հայաստանի ամենահեռանկարային ընկերությունները, բայց մենք կարող ենք աշխատել նաեւ Ձեզ համար:

Դուք կարող եք մի քանի րոպեի ընթացքում վաճառել եւ գնել տարադրամ, ծեռնտու տոկոսով:

Բայց ամենագլխավորը, դուք կարող եք վաճառել եւ գնել անսահմանափակ քանակությամբ տարադրամ:

Միայն մեզ մոտ Դուք կարող եք ծեռք բերել խոշոր քանակությամբ տարադրամ, ընդ որում կծախսեք նվազագույն ժամանակ:

alex·a

ՄԻԱՅՆ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հասցեն «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 712 սենյակ, հեռ. 582792

«ԴԱՇԻՆՔ-ԱՎԻԱ»

Հրավիրում ենք թռիչքի հետեւյալ ավիաուղիներով

ՄՈՍԿՎԱ *(ուղիղ չվերթ, ամեն օր, բացի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերից)*
ԻԺԵՎՍԿ
ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ
ԱՍՏՐԱԽԱՆ
(ամեն չորեքշաբթի)

- Ապահովում ենք բեռների փոխադրում մինչեւ երկու տոննա
- Բարձրակարգ սպասարկում
- Սնունդ
- Ողջ թռիչքի ընթացքում Ձեզ կուղեկցեն մեր ներկայացուցիչները, որ ամեն ինչ կանեն Ձեր հարմարավետության համար:

Տոմսերը վաճառվում են՝ Մաշտոցի պողոտա 40 («Գեղարվեստական սրահ» խանութ), Մուրացանի փողոց 113/3, «Զվարթնոց» օդանավակայան, տոմսարկղ թիվ 1

Հեռ. 53-83-47, 45-25-80, 52-79-22

Հայտարարություն

Վաճառվում է գերմանական հնաոճ դաշնամուր C. VIEWEC BRESLAV (փղոսկրյա ստեղներով)

Զանգահարել հետեւյալ հեռախոսահամարով
22-20-39

Հայտարարություն

Վաճառվում է ավտոտնակ Դիմիտրովի-Պռոշյան փողոցների խաչմերուկի (Կոմպոզիտորների տան) մոտ:

Հեռախոսներ
56-12-11, 58-39-96

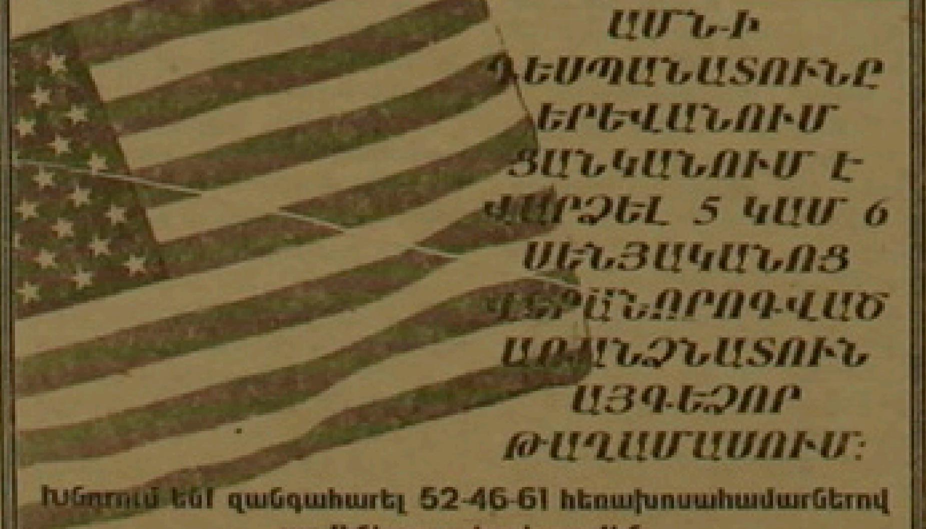

ԱՄՆ-Ի ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ՎԱՐՁԵԼ 5 ԿԱՄ 6 ՍԵՆՅԱԿԱՆՈՑ ԿԱՀԱՎՈՐՎԱԾ ԱՌԱՆՁՆԱՏՈՒՆ ԱՅԳԵԶՈՐ ԹԱՂԱՄԱՍՈՒՄ:

Խնդրում ենք զանգահարել 52-46-61 հեռախոսահամարներով ադմինիստրացիայի բաժին:

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H.AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւավորման եւ ստատեստականների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

Տպագրված է «Պարբերական» հրատ. տպարանում, Երեւան-23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Պատվեր 09149 Տպաքանակ 25 000 Պատվեր 1642 Ստորագրված է տպագրության 22. 11. 1993

digitised by A.R.A.R.@